

Izabella SMENTEK

„BŁOGOSŁAWIONA, KTÓRA UWIERZYŁA” IDEE PRZEWODNIE MARIOLOGII BENEDYKTA XVI

Treść: 1. Matka Słowa; 2. Matka Syna Bożego; 3. Maryja a Kościół; 4. Panna wierna 5. Matka nadziei; 6. Wzór doskonałego człowieczeństwa; 7. Wspomożycielka wiernych; 8. Duchowość maryjna.

Słowa kluczowe: Słowo Boże, Trójca Święta, Matka Kościoła, Ikona Kościoła, wiara, Gwiazda nadziei, doskonałe człowieczeństwo, Wspomożenie wiernych.

Keywords: Word of God, Holy Trinity, Mother of Church, Church's Icon, Faith, Star of Hope, Perfect humanity, Help of Christians.

Czy w ciągu siedmiu lat pontyfikatu obecnego Papieża można zauważyć jakieś charakterystyczne cechy jego nauczania o Matce Najświętszej? Czy są to tylko „maryjne wątki” przemówień, czy też mamy podstawy mówić o mariologii Benedykta XVI? Czy ma ona jakiś rys szczególny, w odróżnieniu np. od myśli maryjnej Jana Pawła II?

Obecny Papież często kończy przemówienia inwokacjami do Matki Najświętszej. Te maryjne odniesienia stanowią niemal stały element jego wypowiedzi. Brak ich w wyjątkowych sytuacjach, np. podczas podróży do Niemiec, kiedy to pojawiły się zaledwie kilka razy (nieszpory, Anioł Pański, spotkanie z wyznawcami prawosławia).

W nauczaniu Benedykta XVI można zauważyć swoisty porządek, zgodnie z którym myśl maryjna towarzyszy konkretnym wystąpieniom każdego roku. Powtarzalność pewnych sformułowań i tematów pozwala mówić o specyfice nauczania maryjnego Papieża Ratzingera.

Benedykt XVI głosi naukę Kościoła o Maryi – Niepokalanie Poczętej, Matce Dziewicy, Wniebowziętej. Jego własne spojrzenie dotyczy podkreślania roli Maryi w odniesieniu do wiary Kościoła. Można powiedzieć, że schemat mariologii Benedykta XVI tworzą trzy główne filary: słowo Boże, wiara i Kościół. Maryja słuchająca słowa i żyjąca nim stanowi wzór wiary Kościoła. Co w tym schemacie stanowi zasadniczy klucz interpretacyjny? Sam Benedykt XVI w adhortacji *Verbum Domini* wskazuje na słowo Boże¹ i zachęca do zgłębiania relacji między mariologią a teologią słowa. Wiara to skutek słuchania słowa i czynnej odpowiedzi na inicjatywę Boga. Odpowiedź ta gromadzi Kościół od jego początków, gdy zebrani w Wieczerniku z Maryją Apostołowie oczekiwali na Ducha Świętego.

---

¹ Por. BENEDYKT XVI, *Verbum Domini*, 27.

1. Matka Słowa

Benedykt XVI mówi o Maryi słuchającej słowa Bożego. Jako Córka narodu, któremu zostało dane objawienie, Maryja zna Pismo Święte, psalmy i wypowiedzi proroków. Żyje zgodnie z tym, co zostało objawione i sama oczekuje przyjścia Mesjasza.² Staje się wzorem słuchania i rozważania słów Pisma Świętego.³

W kazaniach św. Bernarda znajdujemy spostrzeżenie, że mądrość Maryi przekracza to, co można zwyczajnie odczytać z kart Starego Testamentu, w którym nie było przecież pochwały dziewictwa, ani zachęty do niego (może z wyjątkiem: Mdr 3, 13). Doktor miodopłynny sugeruje jakieś inne, wcześniejsze od zwiastowania natchnienie dane Maryi, które przyczyniło się do Jej postanowienia dziewictwa.⁴ Czym było to odczytanie przez Nią woli Bożej? Gdy Benedykt XVI mówi, że Maryja żyje słowem Boga, jest nim przesiąknięta, przedstawia to w kategoriach osobowej więzi z Bogiem. Dzięki tej więzi Najświętsza Dziewica cieszy się wewnętrzną mądrością pochodzącą od Stwórcy; przemawia i myśli słowami i myślami Boga.⁵

Maryja okazuje posłuszeństwo i wierność słowu.⁶ To, co Sobór Watykański II ujmuje lapidarnie: „zgadzając się na słowo” (por. KK 56), Ojciec Święty rozwija w swoich wypowiedziach: w akcie wiary Dziewicy wyraża się posłuszeństwo i zarazem wzajemność między słowem Bożym a wiarą. Słowo Boże słuchane, przyjęte i uznane stało się formą kształtującą Jej życie.⁷

Posłuszeństwo Maryi sprawia, że przyjęte przez Nią słowo owocuje. Przemawiająca natchnionym hymnem *Magnificat*, Matka Zbawiciela staje się wzorem i inspiracją ewangelizacji.⁸ Ojciec Święty prowadzi tu kilka analogii: jak Słowo stało się ciałem w łonie Maryi przez Ducha Świętego, tak Kościół rodzi Pismo Święte pod natchnieniem Parakleta.⁹ Ten sam Duch Święty, który działa we wcie-

² Por. BENEDYKT XVI, *Message of His Holiness Pope Benedict XVI for the 46th World Communications Day. Silence and Word: Path of Evangelization*, [Sunday, 20 May 2012]; *Solemnity of Mary, Mother of God and 39th World Day of Peace. Homily of His Holiness Benedict XVI*, Vatican Basilica, Sunday, 1 January 2006; *First vespers of the first Sunday of advent. Homily of His Holiness Benedict XVI, Saint Peter's Basilica*, Saturday, 26 November 2005 (dalej: *First vespers...*, 26.11.05). Wypowiedzi Benedykta XVI pochodzą z watykańskiej strony internetowej (<http://www.vatican.va>) dlatego ograniczam się do podania ich tytułu i daty.

³ Por. tenże, *First vespers...*, 26.11.05, art. cyt.

⁴ Por. Św. BERNARD z CLAIRVAUX, *Kazania o Najświętszej Maryi Pannie*, tł. Ildefons Bobicz, Warszawa 2000, 63, 64.

⁵ Por. BENEDYKT XVI, *Mass on the solemnity of the Assumption of the Blessed Virgin Mary, Homily of His Holiness Benedict XVI*, Parish Church of Castel Gandolfo, Monday, 15 August 2005; *Solemnity of...*, 1 January 2006, art. cyt.

⁶ Por. tenże, *Célébration des vêpres avec les prêtres, les religieuses et religieux, les séminaristes et les diacres. Homélie du Pape Benoît XVI*, Cathédrale de Notre-Dame, Paris, Vendredi 12 septembre 2008.

⁷ Por. tenże, *Verbum Domini*, 27; *First vespers...*, 26.11.05, art. cyt.

⁸ Por. tenże, *Assumption of the Blessed Virgin Mary. Homily of His Holiness Benedict XVI*, St Thomas of Villanova Parish, Castel Gandolfo, Wednesday, 15 August 2012; *Message ...*, Sunday, 20 May 2012, art. cyt.

⁹ Por. tenże, *Verbum Domini*, 19.

leniu Słowa, kieruje Jezusem podczas Jego misji i inspiruje Kościół do głoszenia Dobrej Nowiny.¹⁰

Maryja nie przemawia jedynie słowami hymnu. Jej posłuszeństwo i przyjęcie słowa od Boga umożliwia przyjsie na świat Boga – Człowieka. Benedykt XVI powie więc, że Maryja przemawia Słowem, które stało się Ciałem. Jej nowiną dla świata jest Osoba Jezusa Chrystusa, któremu podporządkowała swoje życie.¹¹

2. Matka Syna Bożego

2. a. Szczególna komunია Matki z Synem

Matkę Najświętszą łączy szczególna więź z Synem. Maryja zna i kocha Chrystusa jak nikt z ludzi. Jej wyjątkowe miejsce wśród osób stworzonych wynika z niepowtarzalnej, jedynej więzi ze Zbawicielem, z tego, że jest Jego Matką.¹² Maryja potrafiła sprostać swemu wywyższeniu – potrafiła jak nikt inny poznać i adorować Syna. Stanowi wzór kontemplacji, przykład wpatrywania się w Jezusa i „uczenia się” Go.¹³ Matka Najświętsza nie zatrzymuje się na zewnętrznym poznaniu Syna; pozwala, aby całe Jej życie było przeniknięte tajemnicą Słowa Wcielonego.¹⁴ Dzięki temu Jej osoba i czyny tworzą „miejsce” zamieszkania Boga na ziemi.¹⁵

Ze szczególnej komunii z Bogiem wynika doskonałość ontyczna człowieczeństwa Maryi. Jej osoba ukazuje, jaki może być ktoś bez grzechu, jaka byłaby ludzkość, gdyby nie sprzeniewierzyła się Bogu. Doskonałość ontyczna wiąże się z doskonałością moralną. Maryja zjednoczona z Bogiem, przepełniona Jego miłością jest tak głęboko zintegrowana z misterium Chrystusa, że uczestniczy w Jego zbawczym dziele i zwycięstwie nad śmiercią. Jej więź ze Zbawicielem daleko przekracza więc zwykłe relacje matki i syna.¹⁶

---

¹⁰ Por. tamże, 15.

¹¹ Por. tenże, *Address of His Holiness Benedict XVI, Solemnity of the Immaculate of the Blessed Virgin Mary*, Wednesday, 8 December 2010.

¹² Por. tenże, *Te Deum and First Vespers of the Solemnity of Mary, Mother of God. Homily of His Holiness Benedict XVI, St Peter's Basilica*, Monday, 31 December 2007.

¹³ Por. tenże, *Recitation of the Holy Rosary. Address of His Holiness Benedict XVI, Chapel of Apparitions, Shrine of Our Lady of Fátima*, Wednesday, 12 May 2010; *Spotkanie z zakonnikami i zakonnkami, z seminarzystami oraz przedstawicielami ruchów kościelnych*, Częstochowa 26 maja 2006.

¹⁴ Por. tenże, *Homilia Benedykta XVI podczas Mszy św. w uroczystość Świętej Bożej Rodzicielki Maryi*, Bazylika Watykańska, 1 stycznia 2012 r.

¹⁵ Por. tenże, *Homily of His Holiness Pope Benedict XVI, Our Lady of Loreto Square, Loreto*, Thursday, 4 October 2012.

¹⁶ Por. tenże, *Address of His Holiness Benedict XVI, Solemnity of the Immaculate of the Blessed Virgin Mary*, Thursday, 8 December 2011; *Homage of the Holy Father to the Immaculate in "Piazza Di Spagna"*, *Prayer of His Holiness Benedict XVI*, Thursday, 8 December 2005; *Holy Mass on the Solemnity of the Assumption of the Blessed Virgin Mary. Homily of His Holiness Benedict XVI, St Thomas of Villanova Parish, Castel Gandolfo*, Sunday, 15 August 2010.

Z tej wyjątkowej, niepowtarzalnej więzi z Chrystusem pochodzą wszystkie przywileje Maryi, w tym Jej wniebowzięcie – wywyższenia Matki przez Syna.¹⁷ Gdy św. Paweł mówi o porządku powszechnego zmartwychwstania, którego najpierw dostępują ci, „którzy należą do Chrystusa” (por. 1 Kor 15, 23), rozumiemy, że Maryja jest pierwsza wśród należących do Pana. Dzięki szczególnej więzi z Synem Jej wniebowzięcie stanowi antycypację tego, co stanie się przy paruzji.¹⁸ Matka Najświętsza już doświadczyła pierwsza tej przemiany, która na końcu czasów ogarnie oczekujących ostatecznego przyścia Chrystusa w stanie łaski, w przyjaźni i zjednoczeniu z Nim. Ta, dla której już dokonała się antycypacja paruzji, jest eschatologiczną ikoną Kościoła.¹⁹

Konstytucja *Munificentissimus Deus* wyprowadza przywilej wniebowzięcia Maryi z Jej wyjątkowego zjednoczenia z Synem, z miłości Chrystusa do Matki.²⁰ Również Benedykt XVI zwraca uwagę na tę więź, jako na podstawę przywilejów Bogarodzicy.²¹ Jego przemówienia ukazują, że więź Matki z Synem nie dotyczy tylko tych Dwójga, ale że jest udzielającym się dobrem. Maryja zjednoczona z Chrystusem bierze udział w Jego zbawczej misji.²² Więż nie jest zresztą tylko Ich własna w tym sensie, że tworzy ją Duch Święty. Nie jest też tylko dla Nich, bo staje się zaczątkiem więzi Chrystusa i Kościoła, jak mówi Benedykt XVI, powołując się na swego Poprzednika.²³ Maryja nie tylko „zewnątrznie” może upraszać nam łaski u Syna. Staje się sama „Arką Przymierza” dla świata, ponieważ przyjmuje Chrystusa w sposób pełny i doskonały nie tylko dla siebie.²⁴ Jej wyjątkowa więź z Synem owocuje w całej historii Kościoła i daje o sobie znać również w naszych czasach, choćby w sanktuariach maryjnych.²⁵ Więż ta ujawnia się w szczególny sposób w Eucharystii.²⁶ To Maryja pierwsza w pełni złączyła się z ofiarą Chrystusa i przyjęła ją dla całego Kościoła.²⁷ Jej zjednoczenie z Synem to dar dla wszystkich wierzących: skoro Ktoś z nas zjednoczył się ze Zbawicielem w sposób doskonały to znaczy, że nie brakuje w Kościele tej doskonałości. W ten sposób Maryja zapoczątkowała udział Kościoła w Chrystusowej ofierze i daje przykład, jak przyjmować dar Zbawiciela i Jego samego, a więc Eucharystię.

¹⁷ Por. ŚW. BERNARD Z CLAIRVAUX, *Kazania...*, dz. cyt., 130.

¹⁸ Por. BŁ. JAN PAWEŁ II, *Żywoć Maryi*, Kraków 2012, 123- 225.

¹⁹ Por. BENEDYKT XVI, *Address ...*, 8 December 2011, art. cyt.

²⁰ Por. *Breviarium fidei*, pr. zb. red. S. Głowa, I. Bieda, Poznań 1989, VI, 101 – 105.

²¹ Por. BENEDYKT XVI, *Solemnity of Mary, Mother of God. 44th World Day of Peace*, Vatican Basilica Saturday, 1st January 2011.

²² Por. tenże, *Te Deum...*, 31 December 2007, art. cyt.

²³ Por. tenże, *Botschaft von Benedikt XVI. Anlässlich des XVI. Welttages der Kranken*, 11. Januar 2008.

²⁴ Por. tenże, *Recitation ...*, 12 May 2010, art. cyt.; *Holy Mass on the Solemnity of the Assumption of the Blessed Virgin Mary. Homily of His Holiness Benedict XVI*, St Thomas of Villanova Parish, Castel Gandolfo, Monday, 15 August 2011.

²⁵ Por. tenże, *Mémoire de la Bienheureuse Vierge Marie De Lourdes. XVIII Journée Mondiale du Malade. Homélie du Pape Benoît XVI*, Basilique Vaticane, Jeudi 11 février 2010.

²⁶ Por. tenże, *Botschaft ...*, 11. Januar 2008, art. cyt.

²⁷ Por. tenże, *Sacramentum caritatis*, 33.

2. b. Maryja zjednoczona z Trójcą Świętą

Maryja rodzi Chrystusa, daje Go światu, ponieważ jest zjednoczona z Ojcem i Duchem Świętym. Sobór Watykański II przedstawia Matkę Najświętszą w perspektywie trynitarniej – odkupiona w sposób wznioślejszy ze względu na Syna, zjednoczona z Nim, jest umiłowaną Córą Ojca i Przybytkiem Ducha Świętego (por. KK 53). Również Benedykt XVI mówi o Maryi przenikniętej miłością Trójcy Świętej i włączonej w dynamizm działania Boga.²⁸

Maryja stała się Matką Boga, ponieważ najdoskonalej wypełniła wolę Ojca niebieskiego.²⁹ Została ubogacona łaską Stwórcy, którego upodobanie do pokornych i ubogich w Niej osiągnęło punkt kulminacyjny.³⁰ Bóg Ojciec dał Jej najwspanialszy osobowy dar – swego Jednorodzonego Syna.³¹ Podobne myśli przekazują obaj ostatni Papieże. Jan Paweł II dodaje tu jeszcze, że postawa Matki Najświętszej odzwierciedla odbicie tajemniczego oblicza Ojca: nieskończoną czułość Boga – Miłości.³²

Katechizm Kościoła Katolickiego przedstawia Maryję włączoną w działanie Osób Boskich. Przez Nią i w Niej Duch Święty wypełnia zamiar Ojca i objawia Syna Przedwiecznego (por. KKK 723, 724). Z postaniem Syna wiąże się nieodłączna misja Parakleta, który sprawia, że Maryja staje się Matką Boga (por. KKK 485). Matka Najświętsza nie jest jedynie biernym narzędziem działania Ducha Świętego. Przeciwnie, Ojciec Święty zwraca uwagę na Jej osobiste odniesienie do Parakleta, który działa w Niej i uczy Ją kontemplować Syna.³³ Wiąż Maryi z Duchem Świętym Benedykt XVI określa jako ścisłą, uprzywilejowaną i nierozzerwalną. Duch Święty jednoczy Ją z Chrystusem. Modlitewne wyczulenie na głos Ducha Świętego sprawia, że Matka Boża potrafi wspaniale zrozumieć wolę Ojca i Boże prawo.³⁴ Dzięki światłu Parakleta wchodzi w komunie trynitarną, ofiarowując Syna Ojcu, a także okazując wdzięczność i zaufanie. Maryja wyśpiewująca *Magnificat* manifestuje napełniającą Jej serce radość Ducha.³⁵ Radość, wdzięczność Bogu, a także zdolność wielkodusznego ofiarowania Ojcu siebie i swego Syna to wyraźne znaki obecności Ducha Świętego w sercu Maryi. Zjednoczona z Nim staje się Matką Kościoła

---

²⁸ Por. tenże, *Address of His Holiness Benedict XVI to participants in the 23rd International Mariological Marian Congress*, Castel Gandolfo, Courtyard of the Apostolic Palace, Saturday, 8 September 2012; *Marian Vigil for the conclusion of the month of may. Address of His Holiness Benedict XVI*, Grotto of Our Lady of Lourdes in the Vatican Gardens, Feast of the Visitation of the Blessed Virgin Mary, Thursday, 31 May 2007.

²⁹ Por. tenże, *Solemnity of Mary, Mother of God and 41st World Day of Peace. Homily of His Holiness Benedict XVI*, St Peter's Basilica, Tuesday, 1st January 2008.

³⁰ Por. tenże, *Marian Vigil ...*, 31 May 2007, art. cyt.; bł. JAN PAWEŁ II, *Żywot...*, dz. cyt., 22.

³¹ Por. BENEDYKT XVI, , *Te Deum ...*, 31 December 2010, art. cyt.

³² Por. bł. JAN PAWEŁ II, *Żywot...*, dz. cyt., 16.

³³ Por. BENEDYKT XVI, *Marian Vigil ...*, 31 May 2007, art. cyt.; podobnie: bł. Jan Paweł II, *Żywot...*, dz. cyt., 238.

³⁴ Por. BENEDYKT XVI, 30.05. 09; także bł. Jan Paweł II, *Żywot...*, dz. cyt., 117.

³⁵ Por. tenże, *Clôture du mois de Marie. Paroles du Pape Benoît XVI*, Grotte de Lourdes dans les jardins du Vatican, Jeudi 31 mai 2012; *Marian Vigil for the conclusion of the month of may. Address of His Holiness Benedict XVI*, St Peter's Square, Feast of the Visitation of the Blessed Virgin Mary, Saturday, 31 May 2008; św. Bernard z Clairvaux, *Kazania...*, dz. cyt., 94.

w poranek Pięćdziesiątnicy (por. KKK 726). Benedykt XVI powie, że to wiara Matki Boga „przyciąga” dar Ducha Świętego.³⁶

2. c. Ukazująca Chrystusa

Zjednoczona z Synem Boża Rodzicielka ukazuje Przedwieczne Słowo Ojca.³⁷ Nie czcimy Boga, który jest abstrakcją. Jego objawienie i obecność to nie rzecz, czy zjawisko, albo wydarzenie, lecz osobowy konkret. W Chrystusie człowieczeństwo stało się najpełniejszym wyrazem osobowej obecności Boga.

Ojciec Święty przypomina, że Maryja niezawodnie prowadzi do Jezusa. Dlatego jest „Przyczyną naszej radości” i przekazicielką nadziei.³⁸ Matka Najświętsza nie ukazuje Syna w sposób bierny. Chce, aby ujawniła się jego mesjańska moc i staje się rzecznikiem Jego woli.³⁹ W ujęciu Benedykta XVI jest to przejaw miłosiernej postawy Maryi. *Magnificat* stanowi wyraz Jej zaangażowania w przybliżanie innym Chrystusa, a zarazem zwieńczenie i wzór wszelkiej misji ewangelizacyjnej.⁴⁰ Obecny Papież chętnie używa sformułowania, że Maryja uczy nas Jezusa, którego przecież zna najlepiej.⁴¹ Uczy, jak przyjąć Go do swego życia, a także tego, że to On jest naszą radością i wsparciem, że z Nim możemy wszystko przezwyciężyć.⁴² Dzięki Maryi odkrywamy naszą rolę w planie zbawienia, jaką jest dawanie światu Chrystusa.⁴³

2. d. Współpracująca w zbawczym dziele

Wyjątkowa więź Matki Bożej z Synem sprawia, że Maryja uczestniczy w Jego zbawczym dziele (por. KKK 1172; KK 57).⁴⁴

³⁶ Por. BENEDYKT XVI, *Veillée Mariale pour la conclusion du mois de mai au Vatican. Discours Du Pape Benoît XVI*, Jardins du Vatican, Samedi 30 mai 2009.

³⁷ Por. tenże, *Te Deum and First Vespers of the solemnity of Mary, Mother of God. Homily of His Holiness Benedict XVI*, Saturday, 31 December 2005.

³⁸ Por. tenże, *Angelus*, Prairie, Lourdes, Dimanche 14 septembre 2008; *Rozważanie Ojca Świętego. Zakończenie Procesji Eucharystycznej*, Lourdes, Prairie, 14 września 2008 r.; *Address of His Holiness Benedict XVI at the close of the marian month in the Vatican Gardens*, Grotto of Our Lady of Lourdes in the Vatican Gardens, Wednesday, 31 May 2006; *Message of His Holiness Pope Benedict XVI for the Twenty-Seventh World Youth Day 2012*; *Te Deum and First Vespers of the Solemnity of Mary, Mother of God. Homily of His Holiness Benedict XVI*, St Peter's Basilica, Friday, 31 December 2010.

³⁹ Por. bł. JAN PAWEŁ II, *Żywoł...*, dz. cyt., 177; *Redemptoris Mater*, 21.

⁴⁰ Por. BENEDYKT XVI, *Conclusion of the Marian Month of May. Address of His Holiness Benedict XVI*, Lourdes Grotto, Vatican Gardens, Monday, 31 May 2010.

⁴¹ Por. tenże, *Visit to the Shrine of Loreto and private prayer at the Holy House. Prayer of Pope Benedict XVI*, 1. September 2007.

⁴² Por. tenże, *Mass before the Shrine of Meryem Ana Evî. Homily of the Holy Father*, Ephesus, Wednesday, 29 November 2006; *Treffen mit den Seminaristen in der Kirche des Hl. Pantheon in Köln. Ansprache von Benedikt XVI*, Freitag, 19. August 2005; *Marian Vigil ...*, 31 May 2007, art. cyt.

⁴³ Por. tenże, *Homily of His Holiness Benedict XVI*, Upper Basilica of the Annunciation – Nazareth, Thursday, 14 May 2009.

⁴⁴ Por. tenże, *Solemnity of the Assumption of the Blessed Virgin Mary. Homily of His Holiness Benedict XVI*, St Thomas of Villanova Parish, Castel Gandolfo, Friday, 15 August 2008.

Jej zgoda wyrażona przy zwiastowaniu otwiera Mu miejsce na ziemi, aby On mógł potem przygotować nam miejsce w domu Ojca.⁴⁵ Benedykt XVI przypomina naukę Kościoła o tym, że Maryja współcierpiała z Synem i w ten sposób uczestniczyła w Jego ofierze (por. KK 58).⁴⁶ Ta rola Matki Najświętszej nie ogranicza się do wytrwania pod krzyżem. Maryja nadal troszczy się o dzieło Syna – przez Nią Duch Święty prowadzi ludzi do Chrystusa, pod Jej obronę uciekają się w wierzący Niego (por. KKK 723).⁴⁷ Benedykt XVI mówi, że Matka Najświętsza, zjednoczona ze swoim Synem, dzieli Jego miłosierdzie wobec grzeszników. Jej współudział w Męce Zbawiciela bierze się więc nie tylko z matczynego współczucia z Synem, ale i z identyfikacji z Jego misją.⁴⁸

3. Maryja a Kościół

3. a. Matka Kościoła

Rola Najświętszej Maryi Panny w Kościele wynika z Jej zjednoczenia z Osobami Trójcy Świętej; ze szczególnej więzi z Chrystusem i poddania działaniu Ducha Świętego (por. KKK 721, 964; KK 57). Benedykt XVI mówi, że Matka Najświętsza dzieli się z nami swoją bliskością wobec Boga – przybliża Jego obecność wspólnocie wiernych.⁴⁹ Jej Boże i eklezjalne macierzyństwo są ze sobą ściśle powiązane. Maryja stała się Matką Kościoła przez udział w cierpieniu Syna. Niepowtarzalna więź ze Zbawicielem zadecydowała o Jej wyjątkowej roli w historii zbawienia. Jak współuczestniczyła w Jego tajemnicach paschalnych, tak teraz partycypuje w Jego królowaniu. Jednocześnie głęboka ludzka więź łączy Ją z Kościołem, dlatego może być nazywana Arką Przymierza, dzięki której Zbawiciel jest obecny wśród nas.⁵⁰ Przypisując Maryi „uobecnianie” Zbawiciela, Ojciec Święty nie zestawia tego, ani nie porównuje z innymi formami jego obecności w Kościele.

Maryja – Oblubienica Ducha Świętego towarzyszy działaniu Parakleta w Kościele; przygotowuje uczniów na Jego przyjście, modli się pod Jego wpływem. Inspirowane przez Niego, Jej pełne radości uwielbienie Boga staje się wołaniem całej wspólnoty wierzących (por. KKK 722).⁵¹

---

⁴⁵ Por. tenże, *Mass on the Solemnity of the Assumption of the Blessed Virgin Mary. Homily of His Holiness Benedict XVI*, Parish Church of St Thomas of Villanova, Castel Gandolfo, Tuesday, 15 August 2006.

⁴⁶ Por. tenże, *Solemnity ...*, 15 August 2008, art. cyt.; bł. Jan Paweł II, *Żywoł...*, dz. cyt., 231, 255.

⁴⁷ Por. tamże 47, 132.

⁴⁸ Por. BENEDYKT XVI, *Homilia Ojca Świętego. Eucharystia*, Lourdes, plac przed Bazyliką, 15 września 2008.

⁴⁹ Por. tenże, *Mass on...*, 15 August 2005, art. cyt.

⁵⁰ Por. tamże; tenże, *Homilia ...*, 15 września 2008, art. cyt.; *Mass ...*, 29 November 2006, art. cyt.; *Solemnity of Mary, Mother of God and 40th World Day Of Peace. Homily of His Holiness Benedict XVI*, St Peter's Basilica, Monday, 1 January 2007; *Holy Mass for religious on the Feast of the Presentation of the Lord. World Day of Consecrated Life. Homily of His Holiness Benedict XVI*, Vatican Basilica, Thursday, 2 February 2006; *Holy...*, 15 August 2011, art. cyt.

⁵¹ Por. tenże, *Address of His Holiness Benedict XVI during the prayer meeting in the Vatican Gardens for the conclusion of the marian month of may*, Grotto of Our Lady of Lourdes in the Vatican Gardens, Tuesday, 31 May 2005; *Veillée ...*, 30 mai 2009, art. cyt.

Zjednoczona z Synem Matka rodzi Go nie tylko dla siebie. Jej słuchanie słowa i posłuszeństwo słowu sprawia, że rodzi Słowo Wcielone dla Kościoła. Dlatego może być nazwana Arką Przymierza, bo dzięki Niej i w Niej Bóg wcielony zamieszkał wśród ludu.⁵²

Maryja wydaje na świat swego Syna – ukazuje Go Kościołowi, ale i światu tak, jak to czyni Kościół.⁵³ Wszystko w Maryi bierze początek z kontemplacji słowa i posłuszeństwa wezwaniu Bożemu. Matka Najświętsza pozwoliła, aby Bóg, któremu uwierzyła, kształtował Jej życie. W tym przejawia się Jej podobieństwo do Kościoła. Maryja jest więc prefiguracją wspólnoty zjednoczonej w posłuszeństwie słowu Bożemu i przepowiadaniu Chrystusa. Kościół odnajduje w Niej punkt odniesienia swojego powołania i misji.⁵⁴ Benedykt XVI zaznacza elementy podobieństwa Matki Najświętszej i Kościoła, który podobnie jak Ona przyjmuje w wierze słowo Boże i jest mu posłuszny; przeżywa macierzyństwo rodząc dzieci Boże z Ducha Świętego; jest pośrednikiem Bożego błogosławieństwa dla świata; pokazuje wszystkim Jezusa.⁵⁵ Maryja idzie nosąc Chrystusa. Podobnie Kościół, któremu również przysługuje określenie „Arka Przymierza”, daje Go ludzkości.⁵⁶ Myśl o tym, że Kościół, podobnie jak Matka Najświętsza ukazuje Pana Jezusa, powtarza się w przemówieniach bożonarodzeniowych Benedykta XVI.⁵⁷

Maryja - Matka Kościoła nie tylko ukazuje Chrystusa wierzącym, ale również gromadzi Kościół i przedstawia Go swojemu Synowi. To w Niej, podobnie jak w misterium Mistycznego Ciała, świat może zobaczyć oblicze Zbawiciela, ale także w Niej Chrystus widzi odbicie modlących się.⁵⁸ W modlitwie Kościół jednoczy się z Matką Chrystusa (por. KKK 673. 2674).

Więć Matki Najświętszej i Kościoła pochodzi z inicjatywy Chrystusa i jest podporządkowana Jej więzi z Osobami Trójcy Świętej. To dlatego momentem rozpoczynającym eklezjalne macierzyństwo Maryi stała ofiara Zbawiciela na krzyżu.⁵⁹ Macierzyństwo to wyraża się we współpracy z dziełem Syna Bożego (por. KK 61). Maryja troszczy się o właściwą recepcję tego dzieła. Czuwa nad nią pod kierunkiem Ducha Świętego. Wraz z całym Kościołem modli się o dary Parakleta dla wspólnoty wierzących i o paruzję.⁶⁰

⁵² Por. tenże, *Holy ...*, 15 August 2011, art. cyt.

⁵³ Por. tenże, *Solemnity ...*, 1st January 2011, art. cyt.

⁵⁴ Por. tenże, *Address...*, 8 September 2012, art. cyt.

⁵⁵ Por. tenże, *Homilia ...*, 1 stycznia 2012 r, art. cyt.

⁵⁶ Por. tenże, *Holy ...*, 15 August 2011, art. cyt.

⁵⁷ Por. tenże, *Botschaft von Papst Benedikt XVI. Beim Segen "Urbi et Orbi"*, Weihnachten, 25. Dezember 2006; *Botschaft von Papst Benedikt XVI. beim Segen "Urbi et Orbi"*, Weihnachten, 25. Dezember 2008; *Urbi et Orbi Message of His Holiness Pope Benedict XVI*, Christmas 2009.

⁵⁸ Por. tenże, *Homily of His Holiness Benedict XVI*. Vatican Basilica, Friday, 1st January 2010.

⁵⁹ Por. tenże, *Posynodalna Adhortacja Apostolska Ecclesia in Medio Oriente Ojca Świętego Benedykta XVI do patriarchów i biskupów, duchowieństwa, osób konsekrowanych i do wiernych świeckich o Kościele na Bliskim Wschodzie, komunii i świadectwie, dnia 14 września 2012 roku; Prayer of His Holiness Benedict XVI to Our Lady of Sheshan on the occasion of the World Day of Prayer for the Church in China (24 May 2008).*

⁶⁰ Por. tenże, *Homélie du Pape Benoît XVI*, Basilique vaticane, Dimanche 27 mai 2012.

Jan Paweł II powtarza, że macierzyństwo Matki Najświętszej rozciąga się na cały Kościół.⁶¹ Jego Następca przypomina, że dotyczy to wszystkich epok i sytuacji; Maryja współczuje z Ludem Bożym i współraduje się z nim.⁶²

Kościół składa Ofiarę Eucharystyczną w łączności z Maryją (por. KKK 1370). Benedykt XVI zwraca uwagę na praktyczny i współczesny aspekt tej łączności; w sanktuariach maryjnych Kościół gromadzi się na Eucharystii, a uroczystości maryjne stają się okazją do głębokiego przeżywania rzeczywistości eklezjalnej.⁶³

2. b. Maryja – model i wzór Kościoła

3. b. 1. Ikona eschatologiczna Kościoła

Ojciec Święty chętnie przywołuje w swoich przemówieniach, np. tych wygłaszanych z okazji uroczystości Wniebowzięcia Matki Najświętszej, apokaliptyczny obraz Niewiasty obleczonej w słońce jako symbolu odnoszącego się jednocześnie do Maryi i do Kościoła.⁶⁴ Jego słowa mówiące o tym, że w Jej osobie wspólnota wiernych może kontemplować ostateczne spełnienie swojego powołania, stanowią odzwierciedlenie nauki Kościoła głoszącej, że w Niej Kościół już osiąga i ogląda swoją doskonałość (por. KK 65; KKK 829). Antycypację eschatycznego zgromadzenia świętych Benedykt XVI widzi w rzeszach zbierających się już teraz u stóp Maryi w poświęconych Jej sanktuariach.⁶⁵ Najświętsza Maryja Panna stanowi wzór Kościoła przez swoje zjednoczenie z Chrystusem (por. KK 63). Jej bliskość Boga, jaką cieszy się w chwale, stanowi nadzieję dla Ludu, który teraz w Niej ogląda to, czym spodziewa się być (por. KKK 1172).⁶⁶ Tajemnica wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny to radosna zapowiedź Godów Baranka i Kościoła, czyli eschatycznego tryumfu zmartwychwstałych.⁶⁷

Podobieństwo Maryi i Kościoła odnosi się do aspektów dziewictwa i macierzyństwa. Kościół – podobnie jak Maryja Dziewica – dochowuje wierności Bogu (por. KKK 507). Staje się matką dzięki przyjmowanemu z wiarą słowu Bożemu (por. KK 64). Matka Chrystusa współdziała z Kościołem w rodzeniu i wychowaniu wiernych (por. KKK 501). Benedykt XVI powtarza myśl, że w osobie Maryi znajdujemy najdoskonalszą realizację istoty Kościoła (por. KKK 507).⁶⁸ Zaznacza przy tym, że podczas gdy Niepokalana jest całkowicie wolna od grzechu, Lud Boży – święty wprawdzie, ale nadal obciążony grzechami – wciąż pielgrzymuje, zwracając się do Niej o pomoc.⁶⁹

⁶¹ Por. bł. JAN PAWEŁ II, *Żywot...*, dz. cyt., 9.

⁶² Por. BENEDYKT XVI, *Posynodalna...*, 14 września 2012 roku, art. cyt.; *Procession aux flambeaux. Homélie du Pape Benoît XVI*, Esplanade du Rosaire, Lourdes, Samedi 13 septembre 2008.

⁶³ Por. tamże; tenże, *Angelus...*, 14 septembre 2008, art. cyt.

⁶⁴ Por. tenże, np. *Holy ...*, 15 August 2010, art. cyt.

⁶⁵ Por. tenże, *Angelus...*, 14 septembre 2008, art. cyt.

⁶⁶ Por. tenże, *Assumption ...*, 15 August 2012, art. cyt.

⁶⁷ Por. tenże, *Homily of His Holiness Benedict XVI*, Square outside the Pontifical Shrine of Pompeii, Sunday, 19 October 2008; *Holy ...*, 15 August 2010, art. cyt.

⁶⁸ Por. tenże, *Sacramentum...*, dz. cyt., 96.

⁶⁹ Por. tenże, *Address ...*, 8 December 2011, art. cyt.

Wraz z Maryją pełnia czasów wkroczyła w historię zbawienia (por. KK 55). Kościół, podobnie jak Ona, przynosi błogosławieństwo Zbawiciela całej ludzkości.⁷⁰ Maryja stanowi obraz Kościoła przebywającego w chwale, w radości świętych, ale także pielgrzymującego przez ziemię – niosącego Chrystusa i prześladowanego.⁷¹ Jej wyniesienie do chwały, a jednocześnie silna więź ze wszystkimi pokoleniami wiernych, a więc Jej eklezjalne macierzyństwo, czynią Ją ikoną Kościoła i współuczestniczką jego dziejów. Obaj Papieże naszych czasów podkreślają, że Maryja to obraz Kościoła, który niesie nadzieję dla świata i z nadzieją oczekuje ostatecznej przyszłości.⁷²

3.b. 2. Wzór Kościoła wierzącego

Porównując Matkę Najświętszą i Kościół, Ojciec Święty zauważa kolejne cechy wspólne: życie wiarą i miłością, przyjęcie łaski Bożej i współpraca z nią dla zbawienia wszystkich ludzi.⁷³ Maryja - Matka Kościoła jest więc matką wierzących i nauczycielką wiary, a zarazem osobowym wzorem Kościoła wierzącego. Jej *fiat*, Jej całkowite powierzenie się Bogu i zgoda na to, by Jego dzieło kształtowało Jej życie to paradygmat Kościoła, którego działalność całkowicie zależy od zawierzenia Bogu.⁷⁴ Kościół jako wspólnota miłości naśladuje wielkoduszność Maryi przez swoje apostołskie zaangażowanie (por. KKK 967).⁷⁵ „Rodzi” Chrystusa, daje Go światu przez wiarę i sakramenty.⁷⁶ Podobnie jak Maryja okazuje posłuszeństwo wiary, ale również wyznaje tę samą wiarę, co Matka Najświętsza, w Niej znajduje swoje oparcie.⁷⁷ Dlatego Benedykt XVI powie, że wspólnota Ludu Bożego może w tajemnicach maryjnych odczytywać swoją własną historię.⁷⁸

Również współpraca Matki Najświętszej w dziele odkupienia upoważnia do określenia Jej mianem „ikony” Kościoła.⁷⁹ Współdziałanie z Bogiem, ufne zawierzenie Jego słowu, oczekiwanie dopełnienia Jego dzieła charakteryzują wiarę Maryi i Kościoła. Dlatego Jej *Magnificat* staje się hymnem całego Ludu wierzącego w zwycięstwo Boga.⁸⁰

⁷⁰ Por. tenże, *Homily ...*, 19 October 2008, art. cyt.

⁷¹ Por. tenże, *Address ...*, 8 December 2011, art. cyt.

⁷² Por. bł. JAN PAWEŁ II, *Żywot...*, dz. cyt., 234nn; BENEDYKT XVI, *Spe salvi*, 50.

⁷³ Por. tenże, *Te Deum...*, 31 December 2007, art. cyt.

⁷⁴ Por. tenże, *Assumption of the Blessed Virgin Mary. Homily of His Holiness Benedict XVI*, St Thomas of Villanova Parish, Castel Gandolfo, Saturday, 15 August 2009; *Celebration of Vespers with priests, religious, seminarians and deacons. Address of His Holiness Benedict XVI*, Church of the Most Holy Trinity, Fátima, Wednesday, 12 May 2010; *Homilia ...*, 15 września 2008, art. cyt.

⁷⁵ Por. tenże, *Botschaft von Benedikt XVI. zum Weltmissionssonntag 2010*.

⁷⁶ Por. tenże, *Verbum Domini*, 28, 29.

⁷⁷ Por. bł. JAN PAWEŁ II, *Redemptoris Mater*, 25 -27; *Żywot...*, dz. cyt., 103.

⁷⁸ Por. BENEDYKT XVI, *Assumption ...*, 15 August 2009, art. cyt.

⁷⁹ Por. tenże, *Botschaft von Benedikt XVI. zum Weltmissionssonntag 2006*; bł. JAN PAWEŁ II, *Żywot...*, dz. cyt., 159.

⁸⁰ Por. BENEDYKT XVI, *Clôture ...*, 31 mai 2012, art. cyt.

3.b. 3 Osobowy model Kościoła

Gdy mówi się o Maryi jako ikonie, czy wzorze Kościoła nasuwa się pytanie, czy można by ów „wzór” zestawić z jakimś znanym w teologii, opisanym i usystematyzowanym modelem Kościoła. Pierwszym skojarzeniem są tu oczywiście modele przedstawione przez wybitnego eklezjologa Kard. Avery Dullesa. Dulles wyróżnia sześć takich zasadniczych metafor: Kościół jako instytucja, mistyczna wspólnota, sakrament, herold i sługa.⁸¹ Idąc tropem tej systematyzacji, można powiedzieć, że Maryja, podobnie jak Kościół określony jako instytucja strzegąca depozytu wiary dla kolejnych pokoleń, rozważa słowo Boże, zachowuje je i przekazuje.⁸² W odniesieniu do modelu mistycznej komunii Maryja jawi się jako matka mistycznej jedności Chrystusa i Kościoła, która nierozzerwalnie trwa w świecie, w biegu dziejów.⁸³

Sobór Watykański II nazywa Kościół niejako sakramentem zbawienia (por. KK 1). Benedykt XVI mówi, że macierzyństwo Maryi jest rzeczywistym symbolem i sakramentem obecności Boga w świecie w historii zbawienia oraz ostatecznego przyjścia Pana.⁸⁴ Życie wiernych powinno być, za Jej przykładem, znakiem nadziei i Chrystusowego zmartwychwstania.⁸⁵

Model Kościoła - herolda koncentruje się na zadaniu głoszenia Ewangelii.⁸⁶ Ojciec Święty mówi, że Kościół istnieje po to, by trwać w jedności z Chrystusem i przekazywać prawdę o Nim. Taki Kościół znajduje odzwierciedlenie w osobie Maryi.⁸⁷ Matka Najświętsza idąca do Elżbiety to przykład misyjnej aktywności i natury Kościoła.⁸⁸

Kościół zorientowany na dzieła miłości i miłosierdzia został opisany w modelu Kościoła - sługi.⁸⁹ Benedykt XVI mówi wprost, że doskonała miłość Maryi to model miłosierdzia Kościoła i manifestacja miłości trynitarniej.⁹⁰ Osobista historia Matki Bożej antycypuje drogę Kościoła zatroskanego o cierpiących.⁹¹ Jej posługa wobec Elżbiety to prefiguracja wszelkiego zaangażowania wspólnoty wiernych wobec potrzebujących. Jej *Magnificat* to hymn wielu świętych, którzy sławili wielkie dzieła Boże, pełniąc czyny miłości.⁹² Dlatego posługa miłosierdzia to posługa maryjna.⁹³

---

⁸¹ Por. A. DULLES, *Models of the Church*, New York 1987.

⁸² Por. BENEDYKT XVI, *Jezus z Nazaretu. Dzieciństwo*, przeł. W. Szymona, Kraków 2012, 50, 167.

⁸³ Por. tenże, *Mass ...*, 29 November 2006, art. cyt.

⁸⁴ Por. tenże, *Te Deum and First Vespers of the Solemnity of Mary, Mother of God, Homily of His Holiness Benedict XVI*, St. Peter's Basilica, Sunday, 31 December 2006.

⁸⁵ Por. tenże, *Solemnity ...*, 15 August 2008, art. cyt.

⁸⁶ Por. A. DULLES, *Models of...*, dz. cyt., 76nn.

⁸⁷ Por. BENEDYKT XVI, *Solemnity of the Epiphany. Homily of His Holiness Benedict XVI*, Vatican Basilica, Saturday, 6 January 2007.

⁸⁸ Por. tenże, *Conclusion ...*, 31 May 2010, art. cyt.

⁸⁹ Por. A. DULLES, *Models of...*, dz. cyt., 89nn.

⁹⁰ Por. BENEDYKT XVI, *Marian Vigil ...*, 31 May 2007, art. cyt.

⁹¹ Por. tenże, *Homilia ...*, 15 września 2008, art. cyt.

⁹² Por. tenże, *Mémoire ...*, 11 février 2010, art. cyt.

Takie elementy teologicznych modeli eklezjalnych można wyróżnić w nauczaniu Benedykta XVI, ale nie ulega wątpliwości, że nie one tworzą kanwę jego myśli maryjnej. Ideę przewodnią stanowi wiara Najświętszej Maryi Panny i słuchanie słowa.

3. c. Maryja w drodze Kościoła

W toku dziejów Matka Najświętsza opiekuje się Ludem Bożym i współdziała z nim.

3. c. 1. Matka uczniów Chrystusa

Więź Matki Najświętszej z Kościołem, Jej współczucie z wierzącymi wynika z Jej więzi z Synem i uczestniczenia w Jego męce.⁹⁴ Maryja staje się Matką wszystkich wierzących dlatego, że jest bliska Bogu. Nie szuka siebie, ale obiektywnego, zapisanego w Bożym zamysle, dobra. Dlatego wszystkie pokolenia doświadczają Jej czułości i dobroci.⁹⁵ Benedykt XVI mówi, że w Kościele Bóg jest cierpliwy, ponieważ jest Miłością, a miłość można zranić.⁹⁶ Matka Najświętsza - ukazana w znaku apokaliptycznej Niewiasty - łączy w sobie podatność na cierpienia, jakim wciąż poddany jest Kościół w świecie, z pewnością ostatecznego zwycięstwa Boga. Ta, która już żyje w Bogu, przekazuje niezwykłą moc swoim dzieciom na ziemi.⁹⁷ Pomoc Maryi jest skuteczna, ponieważ opiera się na Jej więzi z Synem.⁹⁸ Ojciec Święty zwraca też uwagę, że opieka Najświętszej Maryi Panny obejmuje nie tylko Kościół, ale całą ludzkość, a nawet całe stworzenie.⁹⁹

Relacja Kościoła wobec Matki Bożej nie jest wyłącznie bierna. Maryja opiekuje się Ludem Bożym, ale i współdziała z nim, aby wierni rodzili się w Kościele (por. KK 52). Wspiera Kościół od czasów apostoelskich.¹⁰⁰ Odnotowywane w historii, również najnowszej, objawienia maryjne dają impuls do ożywienia życia religijnego, do nawrócenia, modlitwy i pokuty.¹⁰¹ Benedykt XVI zwraca szczególną uwagę, że podobnie jak u początków Kościoła obecność Maryi inspirowała Apostołów, tak również współcześnie zachęca kapłanów i osoby konsekrowane do wytrwania w powołaniu.¹⁰²

⁹³ Por. tenże, *Homilia ...*, 15 września 2008, art. cyt.

⁹⁴ Por. tamże, *Message of His Holiness Benedict XVI for the Nineteenth World Day of the Sick*, 2011.

⁹⁵ Por. tenże, *Deus caritas est*, 42.

⁹⁶ Por. tenże, *Mass ...*, 15 August 2006, art. cyt.

⁹⁷ Por. tamże; tenże, *Holy Mass on the Solemnity of the Assumption of the Blessed Virgin Mary. Homily of His Holiness Benedict XVI*, St Thomas of Villanova Parish, Castel Gandolfo, Wednesday, 15 August 2007.

⁹⁸ Por. tenże, *Address of...*, Wednesday, 31 May 2006, art. cyt.; *Homage ...*, 8 December 2005, art. cyt.; *Prayer to Our Lady of the Oak Tree*, Viterbo, 6 September 2009.

⁹⁹ Por. tamże, tenże, *Homily ...*, 14 May 2009, art. cyt.

¹⁰⁰ Por. tenże, *Treffen...*, 19. August 2005, art. cyt.; *Botschaft Des Hl. Vaters Benedikt XVI. zum 44. Weltgebetstag um geistliche Berufungen*, 29. April 2007 - IV. Sonntag der Osterzeit.

¹⁰¹ Por. tenże, *Homilia Ojca Świętego. Eucharystia*, Lourdes, Prairie, 14 września 2008.

¹⁰² Por. tenże, *Message of His Holiness Pope Benedict XVI for the 45th World Day of Prayer for Vocations*, 13 april 2008 - fourth sunday of Easter; *Message of the Holy Father for the 46th World Day of Prayer for Vocations*, 3 May 2009, Fourth Sunday of Easter.

Ojciec Święty mówi, że Kościół powinien korzystać z tego wsparcia, jakie niesie Matka Najświętsza. Zaufanie Jej to wypróbowana droga świętych, a proroctwo wypowiedziane przez Nią samą w *Magnificat* odnosi się do Kościoła wszystkich wieków, który czci Ją nieprzerwanie przez pokolenia, ponieważ uwierzyła.¹⁰³

W nauczaniu Benedykta XVI Maryja to Matka, wzór i opiekunka Kościoła wierzącego. Należy się zatem przyjrzeć, co charakteryzuje Jej wiarę w ujęciu obecnego Papieża.

4. Panna wierna

Gdy Benedykt XVI mówi, że obowiązkiem Kościoła jest niezapominanie o Matce Zbawiciela, zaznacza, że pamięć ta powinna dostrzegać wielkość Jej wiary.¹⁰⁴ Maryja jest człowiekiem wiary. Należy do tych, którzy słuchają słowa Bożego i zachowują je wiernie. Posłuszeństwo słowu, ufne zawierzenie inicjatywie Boga to klucz do mariologii obecnego Papieża, a w tym szczegółowym aspekcie także do odkrycia i zrozumienia, czym jest wiara Matki Słowa.¹⁰⁵ Maryja jest człowiekiem wiary dzięki temu, że mówi i myśli według słowa Bożego. Dla podkreślenia Jej roli jako wzorca wiary chrześcijańskiej Ojciec Święty zdecydował o rozpoczęciu obecnego Roku Wiary 11 października, czyli w dniu, w którym w roku 431 Sobór w Efezie ogłosił Maryję Bożą Rodzicielką.¹⁰⁶

4. a. Wzór wiary

Wiara Matki Najświętszej to odpowiedź na skierowane do Niej słowo Boże. Benedykt XVI zauważa, że słowo natrafia na apercpcję. Maryja wchodzi na drogę przygotowaną przez wiarę poprzednich pokoleń. Jej *Magnificat* to interpretacja przeszłej i przyszłej historii zbawienia: interpretacja wyrażonej przez słowo interakcji Boga i ludzi, do których zostało skierowane słowo.¹⁰⁷ Pierwszym krokiem wiary jest uznanie wielkości Boga. Maryja rozpoznaje, kto do Niej mówi i oczekuje odpowiedzi.¹⁰⁸ W swoich przemówieniach Ojciec Święty szkicuje Jej wzorcowy sposób udzielenia odpowiedzi wiary. Jest to odpowiedź dana w sposób wolny i odpowiedzialny. Nie polega na wyrażeniu jakiejś opinii, czy akceptacji jakiegoś sądu. Jest to akt egzystencjalny, obejmujący całkowite powierzenie siebie Bogu (por. KKK 2617).¹⁰⁹ Dziewictwo Maryi to znak Jej wiary, świadczący o zupełnym poddaniu się woli Bożej (por. KKK 506).

---

¹⁰³ Por. tenże, *Address of...*, Wednesday, 31 May 2006, art. cyt.; *Assumption ...*, 15 August 2012, art. cyt.

¹⁰⁴ Por. tamże.

¹⁰⁵ Por. tenże, *Verbum Domini*, 27.

¹⁰⁶ Por. tenże, *Address...*, 8 September 2012, art. cyt.

¹⁰⁷ Por. tenże, *List Apostolski w Formie «Motu Proprio» Porta Fidei ogłaszający Rok Wiary*, 11 października. 2011. 13; *Mémoire ...*, 11 février 2010, art. cyt.; *Marian Vigil...*, 31 May 2008, art. cyt.

¹⁰⁸ Por. tamże.

¹⁰⁹ Por. tenże, *Homily ...*, 14 May 2009, art. cyt.; *Homily ...*, 4 October 2012, art. cyt.; *Visit to the Shrine of Loreto ...*, 1. September 2007, art. cyt.; *Mass ...*, 15 August 2006, art. cyt.

Następstwem i wyrazem takiej odpowiedzi wiary jest absolutne, bez zastrzeżeń posłuszeństwo wiary (por. KKK 148).¹¹⁰

Benedykt XVI podkreśla osobowy charakter wiary. Matka Najświętsza, przyjmująca słowo, nie powierza siebie jakiegś bezosobowej idei, lecz Bogu. Podobnie Jan Paweł II mówi, że wiara to obcowanie z tajemnicą Boga.¹¹¹ Osobowy kontakt z Bogiem wprowadza w przeżywanie rzeczywistości trynitarniej. Maryja przyjmuje słowo Ojca, rodzi Słowo Wcielone i pozwala się prowadzić Duchowi Świętemu, który napełnia Ją odwagą.¹¹² Wśród licznych wypowiedzi obecnego Papieża podejmujących temat można znaleźć definicję wiary Matki Najświętszej: jest to posłuszeństwo słowu Boga z całkowitym poddaniem się Jego działaniu i inicjatywie. Taka właśnie wiara otwiera drogę do zwycięstwa nad śmiercią.¹¹³

Wiara Matki Najświętszej podobnie jak każdego wyznawcy wzrastała i rozwijała się podczas ziemskiej pielgrzymki. Benedykt XVI wskazuje na dojrzewanie wiary Maryi przez współuczestniczenie w tajemnicach Jej Syna.¹¹⁴ Wyróżniały Ją zharmonizowane ze sobą najwyższa wytrwałość, stałość i konsekwencja (por. KKK 149; 273).¹¹⁵ Moc tej wiary zajaśniała najpełniej w obliczu Męki Chrystusa i w ciemnościach Wielkiej Soboty.¹¹⁶

W życiu Maryi, podobnie jak innych wierzących, wiara wydała owoce radości i miłości. Ona pierwsza poddała się wielkości Jezusa i pokochała Go, ponieważ uwierzyła.¹¹⁷ W obliczu zmartwychwstania Syna Jej wiara przybrała oblicze radości. To rezurekcyjne przeżycie stało się możliwe dzięki więzi z Osobami Trójcy Świętej.¹¹⁸

Mówiąc o owocach wiary należy podkreślić charakterystyczne dla Benedykta XVI sformułowanie, jakim jest „błogosławieństwo wiary”. Ojciec Święty nazywa je „pierwszym z błogosławieństw”.¹¹⁹ Ta, która uwierzyła, stanowi wzór owego błogosławieństwa. Otrzymuje je dla siebie i dla Kościoła, dla Apostołów i wszystkich, których wiarę podtrzymuje.¹²⁰

Porównując myśl maryjną dwóch ostatnich Papieży można dostrzec w niej pewne odcienie w odniesieniu do wiary. Bł. Jan Paweł II podkreśla, że owoce *fiat* Maryi prze-

¹¹⁰ Por. tamże.

¹¹¹ Por. bł. JAN PAWEŁ II, *Żywot...*, dz. cyt., 100.

¹¹² Por. BENEDYKT XVI, *Conclusion of the Marian Month of May. Address of His Holiness Benedict XVI*, Lourdes Grotto, Vatican Gardens, Tuesday, 31 May 2011.

¹¹³ Por. tenże, *Holy ...*, 15 August 2010, art. cyt.

¹¹⁴ Por. tenże, *Jezus z Nazaretu. Dzieciństwo...*, dz. cyt., 166.

¹¹⁵ Por. bł. JAN PAWEŁ II, *Żywot...*, dz. cyt., 57n.

¹¹⁶ Por. BENEDYKT XVI, *Spe salvi*, 50; *Niedziela Zmartwychwstania Pańskiego Orędzie Urbi et Orbi* 2012.

¹¹⁷ Por. tenże, *Jezus z Nazaretu. Dzieciństwo...*, dz. cyt., 167; *Deus caritas...*, dz. cyt., 41.

¹¹⁸ Por. tenże, *Porta fidei...*, dz. cyt., 13; bł. JAN PAWEŁ II, *Żywot...*, dz. cyt., 58.

¹¹⁹ Por. BENEDYKT XVI, *Holy ...*, 15 August 2010, art. cyt.

¹²⁰ Por. tenże, *Assumption ...*, 15 August 2012, art. cyt.; *In occasione della beatificazione del Servo di Dio Giovanni Paolo II. Omelia del Santo Padre Benedetto XVI*, Sagrato della Basilica Vaticana, Domenica, 1° maggio 2011.

wyższają to, co dotyczy pozostałych wierzących. Przecież wyłącznie Jej wiara poprzedza i niejako warunkuje pierwsze przyjście Chrystusa na ziemię i pierwsze objawienie się Jego władzy mesjańskiej w Kanie Galilejskiej.¹²¹ Benedykt XVI natomiast kładzie nacisk na to, że Matka Najświętsza stanowi wzór wiary dla nas.¹²²

4. b. Nauczycielka wiary

Benedykt XVI wielokrotnie wskazuje na Maryję jako punkt odniesienia naszej wiary i Przewodniczkę w wierze.¹²³ Zachęca wręcz do porównywania własnej postawy z wiarą Matki Najświętszej i uczenia się od Niej, jak wierzyć.¹²⁴ Przypomina, że Najświętsza Maryja Panna jest nie tylko znanym z Ewangelii świadkiem wiary, ale że również w konkretnych wydarzeniach związanych np. z miejscami objawień wprowadza na drogę wiary i nawrócenia (por. KKK 149).¹²⁵

Czego uczy nas Maryja? Na pewno tego, że okazane Bogu posłuszeństwo nie ma nic wspólnego z biernym fideizmem. Przeciwnie, podkreślane przez Benedykta XVI słuchanie słowa i stałe rozważanie go wskazuje na potrzebę rozumnego pojmowania prawd wiary w oparciu o źródła objawienia i naukę Kościoła i konfrontowanie z nimi aktualnych sytuacji życiowych.¹²⁶ Kontemplacja postawy Maryi zachęca do wiary wytrwałej i dojrzałej.¹²⁷ Jej istotnym elementem jest otwarcie całej egzystencji na obecność Boga i powiązanie wiary z miłością i nadzieją.¹²⁸ Maryja uczy iść za Jezusem i kochać Go.¹²⁹ Naśladowanie Jej wiary to droga do zjednoczenia z Jej Synem.¹³⁰ Benedykt XVI przypomina też, że nasza niebiańska Matka uczy wiary ukierunkowanej ku ostatecznej przyszłości i zmartwychwstaniu.¹³¹

4. c. Matka wierzących

Zarówno Jan Paweł II, jak i Benedykt XVI porównują wiarę Maryi do Abrahama. Jej ufne powierzenie siebie Bogu stało się przecież początkiem Nowego Przymierza.

---

¹²¹ Por. bł. JAN PAWEŁ II, *Żywot...*, dz. cyt., 57.

¹²² Por. BENEDYKT XVI, *Assumption* ..., 15 August 2012, art. cyt.

¹²³ Por. tenże, *Marian Vigil*..., 31 May 2008, art. cyt.

¹²⁴ Por. tenże, *Spotkanie* ..., 26 maja 2006, art. cyt.; *Célébration* ..., 12 septembre 2008, art. cyt.; *Homilia* ..., 14 września 2008, art. cyt.

¹²⁵ Por. tamże.

¹²⁶ Por. tenże, *Eucharistic celebration on the square in front of the shrine of St Mary De Finibus Terrae. Homily of His Holiness Benedict XVI*, Santa Maria di Leuca, Saturday, 14 June 2008.

¹²⁷ Por. tenże, *Address*..., 8 September 2012, art. cyt.

¹²⁸ Por. tenże, *Assumption* ..., 15 August 2012, art. cyt.

¹²⁹ Por. tenże, *Eucharistic* ..., 14 June 2008, art. cyt.

¹³⁰ Por. tenże, *Recitation of the Holy Rosary. Address of His Holiness Benedict XVI*, Basilica of Saint Mary Major, Saturday, 3 May 2008; *Homily* ..., 4 October 2012, art. cyt.

¹³¹ Por. tenże, *Clôture* ..., 31 mai 2012, art. cyt.

Ma znaczenie nie tylko dla Niej, ale stanowi decydujący punkt historii zbawienia.¹³² Matka Najświętsza uczy posłuszeństwa Bogu, ale i pomaga je okazywać.¹³³ Pomaga zachować wiarę poszczególnym ludziom i całym narodom.¹³⁴ Jednoczy wyznawców Chrystusa i pomaga im wytrwać w najtrudniejszych momentach tak, jak sama trwała pod krzyżem.¹³⁵

5. Matka nadziei

Autor encykliki *Spe salvi*, któremu temat nadziei jest szczególnie bliski, nazywa Matkę Najświętszą Gwiazdą nadziei¹³⁶ i Niewiastą zaufania.¹³⁷ Nadzieję rodzi wiara, zawierzenie Bogu.¹³⁸ Kto słucha Boga, ufa Mu i – jak Maryja - nie lęka się.¹³⁹ Ojciec Święty zachęca więc, aby z dziecięcą ufnością zwracać się do Matki Bożej i w refleksji maryjnej korzystać także z *via pulchritudinis*, z poznania przez piękno.¹⁴⁰

5. a. Znak nadziei

Ojciec Święty wskazuje na Maryję jako na znak nadziei.¹⁴¹ Jej osobista, płynąca z nadziei radość staje się naszym udziałem.¹⁴² O jaką nadzieję tu chodzi? Co jest jej przedmiotem?

Jest to nadzieja indywidualna. Idąc za Niepokalaną każdy może oczekiwać, że spełni ewangeliczne wezwanie „świętymi bądźcie”, bo łaska jest silniejsza od pokus i zła.¹⁴³

Jest to nadzieja dla świata. Maryja – Niewiasta Apokalipsy to także znak, że możliwe jest zwycięstwo miłości i dobra w wymiarze globalnym, że powszechne pragnienie

¹³² Por. bł. JAN PAWEŁ II, *Żywot...*, dz. cyt., 37; BENEDYKT XVI, *Homily ...*, 14 May 2009, art. cyt.

¹³³ Por. tenże, *Prayer ...*, 6 September 2009, art. cyt.; *Solemnity of Mary, Mother of God and 41st World Day of Peace. Homily of His Holiness Benedict XVI*, St Peter's Basilica, Tuesday, 1st January 2008.

¹³⁴ Por. tenże, *Address of...*, Wednesday, 31 May 2006, art. cyt.; bł. JAN PAWEŁ II, *Żywot...*, dz. cyt., 249.

¹³⁵ Por. BENEDYKT XVI, *Solemnity...*, 1st January 2008, art. cyt.; *Regina Caeli*, International Stadium – Amman, Fifth Sunday of Easter, 10 May 2009; *Przemówienie*, Tułany Airport, Brno, Sunday, 27 September 2009.

¹³⁶ Por. tenże, *Spe salvi* 49; *Prayer ...*, 6 September 2009, art. cyt.

¹³⁷ Por. tenże, *Visit to the Roman Major Seminary on the occasion of the Feast of Our Lady of Trust. Homily of His Holiness Benedict XVI during the celebration of First Vespers*, Roman Major Seminary, Rome, Friday, 1st February 2008.

¹³⁸ Por. tenże, *Homilia ...*, 14 września 2008, art. cyt.

¹³⁹ Por. tenże, *Homily ...*, 19 October 2008, art. cyt.

¹⁴⁰ Por. tenże, *Visit to ...*, 1st February 2008, art. cyt.

¹⁴¹ Por. tenże, *Spe salvi* 50; *Homage to the Immaculate at the Spanish Steps. Address of His Holiness Benedict XVI*, Solemnity of the Immaculate Conception of the Blessed Virgin Mary, Monday, 8 December 2008.

¹⁴² Por. tenże, *Holy Mass. Homily of His Holiness Benedict XVI*, Esplanade of the Shrine of Our Lady of Fátima, Thursday, 13 May 2010; bł. JAN PAWEŁ II, *Żywot...*, dz. cyt., 261.

¹⁴³ Por. BENEDYKT XVI, *Homage...*, 8 December 2008, art. cyt.; *Address ...*, 8 December 2010, art. cyt.

szczęścia nie kłamie, przeciwnie, świadczy o rzeczywistym przeznaczeniu człowieka.¹⁴⁴ Objawienia maryjne uczą, że nadzieja dla świata dotyczy również bardzo konkretnych potrzeb naszych czasów.¹⁴⁵

Benedykt XVI w swych przemówieniach wskazuje na Maryję Wniebowziętą jako znak nadziei.¹⁴⁶ Nadzieja chrześcijańska jest przeciwieństwem eschatologiczną. Oczekuje pełnej radości, ostatecznego zwycięstwa miłości, nieutralnych szczęścia i świętości. Jesteśmy w drodze. To, czego Bóg nam pragnie udzielić już znajduje swoje wypełnienie w Dziewicy Maryi. Jej wniebowzięcie ukazuje cel, którego antycypację odnajdujemy w Eucharystii.¹⁴⁷ Dlatego znakiem nadziei jest nie tylko ziemskie życie Matki Najświętszej, ale przede wszystkim Jej chwała w niebie (por. KK 68). Maryja wniebowzięta dostępuje udziału w owocach zmartwychwstania Chrystusa. W Jej wyniesieniu kontemplujemy pełnię uczestnictwa w życiu Bożym, jaką człowiek może być obdarzony.¹⁴⁸

5. b. Wzór nadziei

Maryja wniebowzięta jest znakiem nadziei. Maryja podczas swej ziemskiej pielgrzymki ufa słowu Boga i ma nadzieję. Jej oczekiwanie ożywia ducha adwentu w całym Kościele.¹⁴⁹ Błogosławieństwa zapoczątkowane w Jej życiu podtrzymują Lud na przestrzeni dziejów (por. KKK 1717).

Najtrudniejszym momentem była dla Matki Najświętszej męka i śmierć Chrystusa. Maryja stojąca pod krzyżem jest dla nas wzorem i pomocą.¹⁵⁰ Ojciec Święty przypomina dramat Matki Bożej, która zachowała heroiczną nadzieję w ciemnościach Wielkiego Piątku. Dzięki temu teraz to Ona dodaje odwagi swoim dzieciom i podtrzymuje nadzieję nawet pośród tragicznych wydarzeń historii, mówią dwaj ostatni Papieże.¹⁵¹

5. c. Dająca nadzieję

Matka Najświętsza to nie tylko znak i wzór nadziei, bierny obiekt naszej kontemplacji. Ona daje nadzieję. Chce, aby Jej dzieci szły przez życie z nadzieją.

Chrześcijanin nie pokłada nadziei w rzeczach czy wydarzeniach, ale w osobie Jezusa Chrystusa. Stąd wyjątkowa rola Matki Najświętszej – Rodzicielki żywej Nadziei.

---

¹⁴⁴ Por. tenże, *Solemnity ...*, 15 August 2008, art. cyt.; *Procession...*, 13 septembre 2008, art. cyt.; *Homage...*, 8 December 2008, art. cyt.

¹⁴⁵ Por. tenże, *Holy ...*, 13 May 2010, art. cyt.

¹⁴⁶ Por. tenże, *Assumption ...*, 15 August 2009, art. cyt.

¹⁴⁷ Por. tenże, *Sacramentum...*, dz. cyt., 33.

¹⁴⁸ Por. tenże, *Holy ...*, 15 August 2010, art. cyt.

¹⁴⁹ Por. tenże, *Celebration of First Vespers of the First Sunday Of Advent. Homily of His Holiness Benedict XVI*, St Peter's Basilica, Saturday, 1st December 2007.

¹⁵⁰ Por. tenże, *Botschaft von Papst Benedikt XVI. zum XXIV. Weltjugendtag am Palmsonntag* (5. April 2009).

¹⁵¹ Por. tenże, *Apostolic journey to Cyprus (June 4-6, 2010). Angelus*, Nicosia, Sunday, 6 June 2010; bł. JAN PAWEŁ II, *Żywot...*, dz. cyt., 53.

Maryja, nazywana często przez Benedykta XVI „Gwiazdą nadziei” świeci nie swoim blaskiem, ale odbija światło swego Syna. To Ona rodzi Chrystusa, daje Go światu i prowadzi do Niego. Uczy iść za Nim, ufać Mu bezgranicznie.¹⁵²

6. Wzór doskonałego człowieczeństwa

6. a. Doskonałość i wyjątkowość Matki Najświętszej

Doskonałość Matki Bożej można rozważać w dwóch aspektach: pod względem tego, co Ją wyróżnia i czyni kimś wyjątkowym wśród ludzi – niepokalane poczęcie, dziewicze macierzyństwo, to, że jest Matką Zbawiciela – a także pod względem Jej cnót, które sprawiają, że jest wzorem świętości i doskonałości; wzorem niedościgłym, ale do naśladowania. Patrząc na Maryję odkrywamy, na czym polega doskonałe człowieczeństwo, jaki może być człowiek święty według w pełni zrealizowanego Bożego zamysłu.

Wyjątkowość Maryi dotyczy tego, że jest Ona dziewicą i matką, i to Matką Boga.¹⁵³ Kościół czi Jej doskonałość jako arcydzieło posłania Syna i Ducha Świętego w pełni czasu (por. KKK 721). Szczególnie znany z czi Matki Bożej św. Bernard wystawia płodne dziewictwo Maryi, przez które stała się Matką Zbawiciela.¹⁵⁴ Również Benedykt XVI podkreśla niezwykłość darów łaski, jakie otrzymała Maryja.¹⁵⁵ Zwraca przy tym uwagę na to, że wyjątkowość Matki Najświętszej jest nie tylko dla Niej. Jej macierzyństwo jest przecież, przy całej swej niepowtarzalności, prawdziwe i w pełni ludzkie.¹⁵⁶ Ojciec Święty widzi w pięknie Jej świętości pierwszy owoc nowego człowieczeństwa.¹⁵⁷ Maryja stanowi nowy początek ludzkości. Od Niej rozpoczyna się nowe człowieczeństwo – w sensie nowego rozdziału historii zbawienia, ale i w znaczeniu pojawienia się na świecie nowego człowieczeństwa, innego, jakiego jeszcze nie było – odkupionego, wolnego od grzechu, poddanego całkowicie woli Bożej.¹⁵⁸

6. b. Posłuszna słowu Bożemu

Istotne znaczenie w nauczaniu Benedykta XVI o doskonałości Matki Najświętszej ma Jej posłuszeństwo słowu Boga. Posłuszeństwo to stanowi wzór sposobu postępowania, dzięki któremu Bóg dociera do stworzeń, a osoba ludzka może odpowiedzieć Stwórcy. Jest to posłuszeństwo rozumne, dobrowolne i całkowite. Jest to posłuszeństwo

¹⁵² Por. BENEDYKT XVI, *Eucharistic ...*, 14 June 2008, art. cyt.; *Te Deum and First Vespers of the Solemnity of Mary, Mother of God. Homily of His Holiness Benedict XVI*, St Peter's Basilica, Wednesday, 31 December 2008.

¹⁵³ Por. tenże, *Solemnity...*, 1 January 2007, art. cyt.

¹⁵⁴ Por. ŚW. BERNARD Z CLAIRVAUX, *Kazania...*, dz. cyt., 43nn, 152.

¹⁵⁵ Por. BENEDYKT XVI, *Angelus*, Cofton Park of Rednal – Birmingham, Sunday, 19 September 2010.

¹⁵⁶ Por. tenże, *Te Deum ...*, 31 December 2006, art. cyt.

¹⁵⁷ Por. tenże, *Solemnity ...*, 15 August 2008, art. cyt.

¹⁵⁸ Por. tenże, *Jezus z Nazaretu. Dzieciństwo...*, dz. cyt., 17.

wiary, bo wynika z uznania, że to Bóg mówi do człowieka.¹⁵⁹ Maryja stanowi wzór poddania się woli Boga. Przyjmuje Jego słowo z zaufaniem i zawierzeniem.¹⁶⁰ Jej mądrość przejawia się w rozumnym rozważaniu Bożych tajemnic.¹⁶¹ Matka Boża rozważa wszystko, co dotyczy Jej Syna. Kontempluje Jego codzienną obecność.¹⁶² Przyjęte słowo spotyka się w Niej z gotowością pełnienia woli Bożej i rzeczywistym działaniem.¹⁶³ Postawa Maryi rozważającej słowo i zgłębiającej misterium Boga, a także Jej życie zgodne z wiarą stanowi możliwy do realizacji i rzeczywiście realizowany wzór życia dla licznych pokoleń.¹⁶⁴

6. c. Zjednoczona z Bogiem

W historii Matki Najświętszej zespala się w jedno wielki przywilej obcowania na co dzień z Bogiem – Człowiekiem z dostępną każdemu chrześcijaninowi drogą wiary i modlitwy. Maryja poznaje Boga Trójjedynego przez Syna Bożego, który stał się Jej Synem. Dzięki Niemu i przez Niego osiąga pełnię zjednoczenia z Bogiem.¹⁶⁵ Jej człowieczeństwo zostało wyróżnione przez to, że otrzymała wyjątkowy przywilej bycia Matką Boga.¹⁶⁶ To Ona pierwsza na ziemi oglądała twarz Boga – Człowieka.¹⁶⁷ Z własnym Synem – Zbawicielem zjednoczyła się jednak nie tylko na drodze wybrania, ale także posłuszeństwa, wiary i cierpienia. Nie tylko zewnętrznie towarzyszyła Mu, ale też osiągnęła głęboką wewnętrzną jedność z Nim przez przeżywanie Jego obecności.¹⁶⁸ Ojciec Święty wielokrotnie podkreśla wyjątkowość Maryi. Widzi w Niej misterium obecności Boga na ziemi. Nazywa Ją Arką Przymierza i Świątynią Boga, bo przez Nią Bóg znalazł miejsce na ziemi.¹⁶⁹ Jej nieosiągalne dla innych przywileje idą w parze z tym, co stanowi wzór dla wszystkich. Maryja jest zjednoczona z Bogiem, bo bez zastrzeżeń oddaje Mu się do dyspozycji.¹⁷⁰ Podąża w życiu za Jezusem, jak każdy chrześcijanin, który powinien Go naśladować. Wskazuje drogę zbliżania się do Ojca i odkrywania Go przez Syna.¹⁷¹

¹⁵⁹ Por. tenże, *Sacramentum...*, dz. cyt., 33.

¹⁶⁰ Por. tenże, *Botschaft...*, 11. Januar 2008, art. cyt.

¹⁶¹ Por. tenże, *Solemnity...*, 1st January 2008, art. cyt.

¹⁶² Por. tenże, *Homilia ...*, 1 stycznia 2012 r, art. cyt.

¹⁶³ Por. tenże, *Verbum...*, dz. cyt., 27.

¹⁶⁴ Por. tenże, *Posynodalna Adhortacja Apostolska Africae Munus Papieża Benedykta XVI do biskupów, duchowieństwa, osób konsekrowanych i wiernych świeckich, o Kościele W Afryce w służbie pojednania, sprawiedliwości i pokoju*, 19 listopada 2011, 35; *Solemnity...*, 1st January 2008, art. cyt.; *Message ...*, 3 May 2009, art.cyt.

¹⁶⁵ Por. tenże, *Assumption ...*, 15 August 2009, art.cyt.

¹⁶⁶ Por. tenże, *Solemnity...*, 1st January 2008, art. cyt.

¹⁶⁷ Por. tenże, *Homily...*, 1st January 2010, art. cyt.

¹⁶⁸ Por. tenże, *Holy...*, 2 February 2006, art. cyt.

¹⁶⁹ Por. tenże, *Mass ...*, 15 August 2006, art. cyt.; *Assumption ...*, 15 August 2012, art. cyt.

¹⁷⁰ Por. tenże, *Homily ...*, 4 October 2012, art. cyt.

¹⁷¹ Por. tenże, *Assumption ...*, 15 August 2009, art.cyt.

Maryja jak nikt inny doświadczyła działania Ducha Świętego, a jednocześnie stanowi uniwersalny wzór poddania się Jego prowadzeniu, wzór nowego człowieczeństwa otwartego na Parakleta.¹⁷² Jej doskonałe zjednoczenie z Bogiem czyni Ją absolutnie czystym, niepokalanym odbiciem Bożego oblicza.¹⁷³

Maryja to wzór modlitwy i uwielbienia Boga. Dane Jej widzenie „twarzą w twarz” Syna Bożego już podczas ziemskich dni, uzupełnia to, co jest udziałem wszystkich wierzących – modlitwa. Św. Bernard chwalać doskonałość Maryi, mówi, że Bogu podobają się Jej modlitwy.¹⁷⁴ Benedykt XVI zachęca do naśladowania Maryi przez prowadzącą do Chrystusa medytację w milczeniu.¹⁷⁵ Szczytem modlitwy Matki Najświętszej jest *Magnificat* – wzór adoracji Boga i wdzięczności Mu okazanej (por. KKK 2087nn). W tym hymnie uwidacznia się Jej duchowy portret – postawa kogoś, kto pragnie, aby Bóg był uwielbiony w świecie.¹⁷⁶ Ojciec Święty zachęca do przyjęcia tej maryjnej postawy, do stawania się dobrym przez myślenie z Bogiem i mówienie do Niego; a także do bycia Jego znakiem wśród ludzi.¹⁷⁷

6. d. Wybranie i współpraca z łaską

Maryja została wyróżniona przez Boga niezwykłymi przywilejami. Doskonałość Jej człowieczeństwa polega jednak na dostępnej każdemu współpracy z łaską. Na dar wyjątkowego wybrania Matka Najświętsza odpowiada życiem w Bogu, według Jego słowa.

„Łaski pełna” – *kecharitomene* - to jakby imię nadane Dziewicy z Nazaretu przez Boga za pośrednictwem archanioła; imię, które oznacza niepowtarzalny dar łaski.¹⁷⁸ Niepokalane poczęcie Maryi to znak zapowiadający odkupienie rodzaju ludzkiego, a jednocześnie przyczyna decydująca o wyjątkowości Jej cnót przez to, że była wolna od jakiegokolwiek skłonności do zła.¹⁷⁹

Dzięki specjalnej łasce Maryja nie popełniła żadnego grzechu (por. KKK 411). Benedykt XVI przyznaje, że taki wzór wydaje się nie do naśladowania.¹⁸⁰ Zaznacza jednak, że przywilej wyróżniający Matkę Najświętszą nie oddala Jej od nas. Łaska nie działa przeciw automatycznie. Przywilej spotyka się z wolnością Maryi.¹⁸¹ Ojciec Święty przypomina słowa św. Augustyna, że Maryja poczęła naszego Pana najpierw w

¹⁷² Por. tamże, tenże, *Holy Mass. Homily Of His Holiness Benedict XVI*, Av. dos Aliados Square, Porto, Friday, 14 May 2010.

¹⁷³ Por. tenże, *Homage of...*, 8 December 2005, art. cyt.; *Homage...*, 8 December 2008, art. cyt.

¹⁷⁴ Por. ŚW. BERNARD Z CLAIRVAUX, *Kazania...*, dz. cyt., 58.

¹⁷⁵ Por. BENEDYKT XVI, *Treffen...*, 19. August 2005, art. cyt.

¹⁷⁶ Por. tenże, *Mass on...*, 15 August 2005, art. cyt.

¹⁷⁷ Por. tamże, tenże *Assumption ...*, 15 August 2012, art. cyt.

¹⁷⁸ Por. bł. JAN PAWEŁ II, *Żywoł...*, dz. cyt., 21.

¹⁷⁹ Por. tamże, 8, 32.

¹⁸⁰ Por. BENEDYKT XVI, *Homily ...*, 14 May 2009, art. cyt.

¹⁸¹ Por. tenże, *Angelus...*, 14 septembre 2008, art. cyt.

swojej duszy, a w następstwie tego w swoim cieles; podjęła świadomą, wolną decyzję.¹⁸² Dzięki Jej dobrowolnej bezgrzeszności, która nigdy nie uległa złu, możemy kontemplować w Niej kogoś, kto ma pełny udział w Chrystusowym zwycięstwie nad złem, szatanem i śmiercią.¹⁸³ Benedykt XVI pisze o wolności Maryi, która odkrywa i afirmuje swoją godność, niezwykłą łaskę, jaką otrzymała od Boga. Nie jest to dla Niej powodem do wywyższania siebie, przeciwnie prowadzi do pokornego uwielbienia wielkości Boga.¹⁸⁴ Maryja – człowiek doskonały poznaje i stara się zrozumieć łaskę, którą otrzymała. Dlatego prowadzi głębokie życie wewnętrzne, kontroluje swój rozum i serce, aby poznać całość i kontekst Bożego orędzia.¹⁸⁵

6. e. Cnoty Maryi

6. e. 1. Bezinteresowność i pokora

Bóg jest absolutnie bezinteresowny. Bezinteresowność to cecha kogoś, kto trwa w zjednoczeniu z Bogiem. W przypadku Matki Najświętszej bezinteresowność przejawia się już w nastawieniu na słuchanie słowa i realizację planów Bożych, a nie własnych. Zamiast myśleć wyłącznie o sobie i własnej przyszłości Matka Najświętsza troszczy się o Elżbietę. Jest to pierwszy przykład tego, jak Służebnica Pańska służy Bogu w bliźnich.¹⁸⁶ Maryja nie mówi o sobie, ale zawsze o Bogu.¹⁸⁷

Bezinteresowność wiąże się z pokorą. Cnota ta jest chyba najczęściej wymieniana w odniesieniu do Matki Najświętszej. Maryja zajmuje pierwsze miejsce wśród biednych i ubogich Pana (por. KKK 489). Św. Bernard opiewa doskonałość Matki Bożej, wymieniając wśród Jej cnót pokorę, wiarę, łagodność i umiejętność współcierpienia z Chrystusem.¹⁸⁸

Na czym polega pokora Matki Najświętszej? Jest naśladowaniem doskonałości Stwórcy i wyrazem podobieństwa do Niego. Skoro Bóg zechciał dokonać Wcielenia i unżył się stając się człowiekiem, pokora stworzenia odpowiada na pokorę Stworzyciela.¹⁸⁹ Pokora Maryi nie ma nic wspólnego z służalczością wobec potęg tego świata. Przeciwnie. Jest to posłuszeństwo i pokora wobec Boga: pełne poddanie się Duchowi Świętemu. Postawa Maryi, Jej medytacja, zaufanie nawet w trudnych chwilach, posłuszeństwo – podkreśla priorytet Boga. Maryja jest posłuszna Bogu, więc nie obawia się świata.¹⁹⁰ Dzięki temu może w prostocie i prawdzie zbliżyć się do Stwórcy.¹⁹¹ Przez

---

¹⁸² Por. tenże, *Solemnity* ..., 15 August 2008, art. cyt.

¹⁸³ Por. tenże, *Assumption* ..., 15 August 2009, art. cyt.

¹⁸⁴ Por. tenże, *Angelus* ..., 14 septembre 2008, art. cyt.

¹⁸⁵ Por. tenże, *Jezus z Nazaretu. Dzieciństwo*..., dz. cyt., 50; bł. JAN PAWEŁ II, *Żywot*..., dz. cyt., 260.

¹⁸⁶ Por. BENEDYKT XVI, *Marian Vigil*..., 31 May 2008, art. cyt; *Conclusion* ..., 31 May 2010, art. cyt.

¹⁸⁷ Por. tenże, *Eucharistic Concelebration in Savona. Homily of His Holiness Benedict XVI*, Piazza del Popolo, Savona, Saturday, 17 May 2008.

¹⁸⁸ Por. ŚW. BERNARD Z CLAIRVAUX, *Kazania*..., dz. cyt., 35, 166nn.

¹⁸⁹ Por. BENEDYKT XVI, *Eucharistic Concelebration. Homily of His Holiness Benedict XVI*, Plain of Montorso, Sunday, 2 September 2007.

¹⁹⁰ Por. tenże, *Assumption* ..., 15 August 2009, art. cyt.

Nią Bóg dokonuje wielkich dzieł, bo Jej uniżenie daje Mu miejsce w centrum życia.¹⁹² Przez Nią staje się obecny w świecie.¹⁹³ Ojciec Święty nazywa Maryję niezrównaną Służebnicą Pańską, ale też zachęca do naśladowania Niezrównanej.¹⁹⁴

6. e. 2. Wierność i wytrwałość

Posłuszeństwo okazane Bogu nie było dla Maryi jednorazowym aktem. Wypełniało całe Jej życie. Wyrażało się w wymagającej nieraz odwagi wierności: w wiernym wypełnianiu woli Ojca i trwaniu przy Chrystusie.¹⁹⁵

Wytrwałość jest w przypadku Matki Bożej cnotą najwyższej próby. Stanowi wzór kobiecej dzielności.¹⁹⁶ Dlatego możemy czcić w Niej „Niewiastę obleczoną w słońce” – symbol zwycięstwa miłości i dobra, osobę, przez którą Bóg zwycięża.¹⁹⁷

6. f. Łaska dla nas

Doskonałość Maryi – niepowtarzalna i wyjątkowa – nie jest wyłącznie Jej osobistym ubogaceniem. To łaska dla nas.¹⁹⁸ Ojciec Święty nazywa Ją „Gwiazdą nadziei” wskazując na to, że „gwiazda” to światło, za którym można iść, czyli wzór życia.¹⁹⁹ Bóg wybrał Ją i wywyższył, ale oprócz tego powierzył Jej szczególne zadanie współpracy w swoim zbawczym dziele.²⁰⁰ Doskonałość Maryi służy nie tylko Jej samej, nie tylko ludzkości nawet, ale dobru całego stworzenia.²⁰¹

W Matce Najświętszej, Wniebowziętej kontemplujemy wzór człowieczeństwa wyniesionego do chwały, człowieczeństwa, które osiągnęło cel według zamysłu Stwórcy.²⁰² W Jej osobie otrzymujemy więc możliwość poznania, czym jest i jakie powinno być, jakie może być człowieczeństwo.²⁰³ Za Jej przykładem odkrywamy, że kluczem do świętości jest całkowite oddanie siebie Bogu do dyspozycji.²⁰⁴

¹⁹¹ Por. tenże, *Angelus...*, 14 septembre 2008, art. cyt.

¹⁹² Por. tenże, *Clôture...*, 31 mai 2012, art. cyt.

¹⁹³ Por. tenże, *Holy...*, 15 August 2011, art. cyt.

¹⁹⁴ Por. tenże, *Celebration...*, 12 May 2010, art. cyt.

¹⁹⁵ Por. tamże.

¹⁹⁶ Por. tenże, *Regina Caeli...*, 10 May 2009, art. cyt.

¹⁹⁷ Por. tenże, *Holy...*, 15 August 2007, art. cyt.

¹⁹⁸ Por. ŚW. BERNARD Z CLAIRVAUX, *Kazania...*, dz. cyt., 122.

¹⁹⁹ Por. BENEDYKT XVI, *Spe...*, dz.cyt., 49.

²⁰⁰ Por. tenże, *Apostolic...*, 6 June 2010, art. cyt.; *Solemnity...*, 1st January 2011, art. cyt.

²⁰¹ Por. tenże, *Homily...*, 4 October 2012, art. cyt.

²⁰² Por. tenże, *Assumption...*, 15 August 2009, art.cyt.

²⁰³ Por. tenże, *Holy...*, 15 August 2011, art. cyt.

²⁰⁴ Por. tenże, *Holy...*, 15 August 2007, art. cyt.; *Assumption...*, 15 August 2009, art.cyt.

Benedykt XVI uczy, że Maryja nie jest jedynie „biernym” wzorem. Cnoty Matki Najświętszej – tak zdawałoby się nieosiągalne – za Jej pomocą mogą stać się udziałem wierzących. Jej dzieci mogą je niejako „odziedziczyć”, otrzymać w darze dzięki Jej wstawiennictwu.²⁰⁵

7. Wspomożycielka wiernych

W licznych inwokacjach skierowanych do Matki Bożej Benedykt XVI powierza Jej świat i osobiście siebie oraz swoją posługę.²⁰⁶ Ojciec Święty uczy też, że Maryja wspomaga wiernych i wyjaśnia, w jaki sposób się to odbywa.

7. a. Uzasadnienie i sposób pośrednictwa Matki Najświętszej

Szczególne miejsce orędownictwa Maryi w komunii świętych, Jej wyjątkowa rola Wspomożycielki wiernych wynika z tego, że jest zjednoczona z Bogiem, obdarzona niezwykłą łaską, a jednocześnie potrafi współczuć ludziom, ponieważ w Niej realizuje się pełnia bycia człowiekiem (por. KKK 1477).²⁰⁷

Maryja zjednoczona z Bogiem patrzy na nas z tą samą miłością, co Ojciec, bo wie, czego On oczekuje, i pragnie tego samego, co Bóg.²⁰⁸ Będąc u Źródła łask, czerpie je dla Kościoła.²⁰⁹ Maryja pomaga, bo kocha, jak matka i wszystkie pokolenia doświadczają Jej macierzyńskiej dobroci.²¹⁰

Pośrednictwo Matki Najświętszej odbywa się „dwukierunkowo”: z jednej strony Maryja prowadzi do swego Syna. Zachęca do okazania Mu posłuszeństwa, a więc pośredniczy w przekazie od Boga ku ludziom; z drugiej – oręduje za nami, pośredniczy w prośbach kierowanych od ludzi do Boga.²¹¹ Ojciec Święty zwraca uwagę, że choć już sam przykład Matki Najświętszej stanowi pomoc w zbliżaniu się do tajemnicy Boga, to jednak przede wszystkim otrzymujemy od Niej pomoc „wewnętrzną”, wynikającą ze zjednoczenia z Maryją, z wewnętrznej przyjaźni z Nią, z poddania się Jej opiece.²¹²

7. b. Wspomożenie w wierze

Maryja pomaga przede wszystkim na drodze wiary. Dobra, jakie lud otrzymuje dzięki Jej wstawiennictwu, odzwierciedlają Jej świętość i Jej cnoty. Maryja dzieli się

²⁰⁵ Por. tenże, *Celebration* ..., 12 May 2010, art. cyt.

²⁰⁶ Por. tamże; tenże, *Solemnity*..., 1 January 2006, art. cyt.; *Te Deum* ..., 31 December 2006, art. cyt.

²⁰⁷ Por. tenże, *Assumption* ..., 15 August 2012, art. cyt.; ŚW. BERNARD Z CLAIRVAUX, *Kazania*..., dz. cyt., 154, 178; bł. JAN PAWEŁ II, *Żywot*..., dz. cyt., 29.

²⁰⁸ Por. tenże, *Address* ..., 8 December 2010, art. cyt.

²⁰⁹ Por. tenże, *Homily* ..., 4 October 2012, art. cyt.; *Homage*..., 8 December 2008, art. cyt.

²¹⁰ Por. tenże, *Deus caritas*..., dz. cyt., 42; *Address of*..., Wednesday, 31 May 2006, art. cyt.; *Homilia* ..., 14 września 2008, art. cyt.

²¹¹ Por. tenże, *Posynodalna*..., 14 września 2012 roku; *Botschaft* ..., (5. April 2009), art. cyt.

²¹² Por. tenże, *Solemnity*..., 1st January 2008, art. cyt.; *Celebration* ..., 12 May 2010, art. cyt.; bł. JAN PAWEŁ II, *Żywot*..., dz. cyt., 48n.

tym, co jest udziałem jej samej: wolnością i radością, które posiada w chwale nieba.²¹³ Zjednoczona z Bogiem uczy swojego sposobu zwracania się do Niego. Benedykt XVI powie, że zaszczepia w sercach swoją własną miłość do Boga.²¹⁴

Matka Najświętsza zjednuje dary potrzebne do zbawienia tym, którzy są w drodze (por. KK 56; 62). Pomaga uznać wielkość Boga, czyli rozpoznać prawdę, przyjął Jego wolę, udzielić Bogu odpowiedzi wiary, a wreszcie uznać Kościół za swój dom. Ojciec Święty mówi, że Maryja podobnie jak niegdyś zgromadzonym w Wieczerniku Apostołom, wyprasza teraz łaskę odkrycia misterium Boga i życia w Jego świetle. Wyprasza zdolność otwarcia się na Boga i przyjęcia Jego planów.²¹⁵ Maryja pokazuje, gdzie znajduje się źródło prawdziwego życia, umacnia wiarę i przybliża prawdę o wiecznej miłości.²¹⁶ Jej macierzyńska dobroć rozbraja wszelką pychę i inspiruje do nawrócenia.²¹⁷ Dzięki Maryi odkrywamy również, że nasi braci i siostry w Chrystusie nie są nam obcy.²¹⁸

Maryja pomaga dawać odpowiedź wiary. Wspiera ludzkie wysiłki ku nawróceniu.²¹⁹ Daje siłę swojej wiary.²²⁰ Benedykt XVI zaznacza, że owoce zaangażowania Matki Najświętszej i Jej pomoc ku nawróceniu widać w wydarzeniach towarzyszących objawieniom maryjnym.²²¹

Ojciec Święty nierzadko podejmuje refleksję związaną ze słuchaniem i rozważaniem słowa Bożego przez Najświętszą Dziewicę. Wskazuje, że również w tym obszarze możemy oczekiwać Jej pomocy.²²² Nazywa Maryję naszą Matką – Nauczycielką, która zachęca do słuchania słowa i życia zgodnego z nim, do uobecniania Boga w świecie.²²³

Ta, która najlepiej zna Chrystusa, prowadzi do Niego i uczy iść Jego śladami.²²⁴ Oblubienica Ducha Świętego wstawia się za nami, ale i wspiera naszą modlitwę, uczy modlić się.²²⁵ Uczy rozpoznawać obecność Ducha Świętego i dobroć Boga Ojca.²²⁶ Wprowadza

²¹³ Por. tenże, *Clôture* ..., 31 mai 2012, art. cyt.

²¹⁴ Por. tenże, *Conclusion* ..., 31 May 2010, art. cyt.; *Marian Vigil* ..., 31 May 2007, art. cyt.

²¹⁵ Por. tenże, *Conclusion* ..., 31 May 2011, art. cyt.; *Homage to the Immaculate at the Spanish Steps. Address of His Holiness Benedict XVI, Solemnity of the Immaculate Conception of the Blessed Virgin Mary, Tuesday, 8 December 2009.*

²¹⁶ Por. tenże, *Holy Mass on the occasion of the Holy Father's 85TH birthday. Homily of His Holiness Benedict XVI, Pauline Chapel, Monday, 16 April 2012; Assumption* ..., 15 August 2012, art. cyt.

²¹⁷ Por. tenże, *Angelus* ..., 14 septembre 2008, art. cyt.

²¹⁸ Por. tenże, *Homily* ..., 4 October 2012, art. cyt.

²¹⁹ Por. tenże, *Africae Munus*..., dz. cyt., 175.

²²⁰ Por. tenże, *Solemnity* ..., 15 August 2008, art. cyt.

²²¹ Por. tenże, *Eucharistic* ..., 17 May 2008, art. cyt.

²²² Por. tenże, *Conclusion* ..., 31 May 2010, art. cyt.

²²³ Por. tenże, *Assumption* ..., 15 August 2012, art. cyt.; *Mass on*..., 15 August 2005, art. cyt.; *Homily*..., 19 October 2008, art. cyt.

²²⁴ Por. tenże, *Homage* ..., 8 December 2005, art. cyt.; *Homilia* ..., 14 września 2008, art. cyt.; *Assumption* ..., 15 August 2009, art. cyt.

²²⁵ Por. tenże, *The Solemnity of Pentecost. Homily of His Holiness Benedict XVI, Vatican Basilica, Sunday, 31 May 2009; bł. Jan Paweł II, Żywot*..., dz. cyt., 9n.

w kontemplację oblicza Chrystusa. Uczy znajdować właściwe miejsce dla modlitwy.²²⁷ Uczy zwracania się do Boga z miłością, która jest odpowiedzią na Jego miłość.²²⁸

Matka Najświętsza pomaga żyć zgodnie z wiarą. Daje siłę i odwagę, aby wzrastać w cnotach.²²⁹ Również Benedykt XVI mówi, że Maryja nie tylko wstawia się za nami, ale też uczy jak żyć Ewangelią, wyznawać wiarę i dążyć do świętości.²³⁰ W swoim nauczaniu Ojciec Święty zwraca uwagę na rolę Maryi, jako tej, która ułatwia właściwe przeżywanie Eucharystii.²³¹ Przypomina też, że Maryja to niezrównana Nauczycielka miłości do drugiego człowieka, w tym również miłości rodzinnej i małżeńskiej.²³²

W 2006 roku na Jasnej Górze Papież Benedykt XVI powiedział, że więź z Maryją uzdalnia do apostołstwa.²³³ Również w innych przemówieniach nauczał, że Matka Najświętsza wspomaga ewangelizację i dzieła czyniące Boga obecnym w świecie.

7.c. Pomoc w walce duchowej

Maryja – Niewiasta, która depcze głowę węża - pomaga odnieść zwycięstwo w walce duchowej. Uwalnia nas od odwiecznego wroga nie własną mocą, ale dzięki Synowi, do którego prowadzi.²³⁴ Już sama postać Niepokalanej, Jej życie, świętość i wyniesienie do chwały świadczą o zwycięstwie łaski, o tym, że moce ciemności nie są niepokonane.²³⁵ Jan Paweł II przypomina, że Maryja pomaga dźwigać się z grzechów.²³⁶ Również Benedykt XVI mówi o Niej, jako o Matce przebaczenia i pojednania, która umacnia swoich czcicieli, aby nie poddawali się pokusom, a potrafili wytrwać w nadziei i świadczyć o Chrystusie.²³⁷ Za przykładem dawnych mistrzów Ojciec Święty zachęca, aby pracę nad sobą prowadzić pod opieką Matki Najświętszej.²³⁸ Wskazuje na

---

²²⁶ Por. BENEDYKT XVI, *Solemnity ...*, 1st January 2011, art. cyt.; *Veillée ...*, 30 mai 2009, art. cyt.

²²⁷ Por. tenże, *Homilia ...*, 14 września 2008, art. cyt.

²²⁸ Por. tenże, *Procession...*, 13 septembre 2008, art. cyt.; *Rozważanie ...*, 14 września 2008 r.; *Eucharistic ...*, 14 June 2008, art. cyt.; *Solemnity ...*, 1st January 2011, art. cyt.

²²⁹ Por. bł. JAN PAWEŁ II, *Żywot...*, dz. cyt., 158.

²³⁰ Por. BENEDYKT XVI, *Te Deum...*, 31 December 2005, art. cyt.; *Holy ...*, 15 August 2011, art. cyt.; *Homily ...*, 4 October 2012, art. cyt.; *Mass ...*, 15 August 2006, art. cyt.; *Pastoral visit to Our Lady Star of Evangelization Parish of Rome. Homily of His Holiness Benedict XVI. II Sunday of Advent, 10 December 2006.*

²³¹ Por. tenże, *Treffen...*, 19. August 2005, art. cyt.

²³² Por. tenże, *Regina Caeli...*, 10 May 2009, art. cyt.; *Homilia ...*, 14 września 2008, art. cyt.

²³³ Por. tenże, *Spotkanie z ...*, 26 maja 2006, art. cyt.; *Feast of the Presentation of the Lord 11th World Day Of Consecrated Life. Address of His Holiness Benedict XVI to consecrated men and women, Vatican Basilica, Friday, 2 February 2007; Solemnity ...*, 15 August 2008, art. cyt.

²³⁴ Por. tenże, *Eucharistic ...*, 14 June 2008, art. cyt.; *Message of His Holiness Benedict XVI for Lent 2006.*

²³⁵ Por. tenże, *Homage ...*, 8 December 2009, art. cyt.; *Mass ...*, 15 August 2006, art. cyt.

²³⁶ Por. bł. JAN PAWEŁ II, *Żywot...*, dz. cyt., 124.

²³⁷ Por. tenże, *Prayer ...*, 6 September 2009, art. cyt.; *Homage...*, 8 December 2008, art. cyt.

²³⁸ Por. tenże, *Botschaft von Papst Benedikt XVI. für die Fastenzeit 2008; św. BERNARD Z CLAIRVAUX, Kazania...*, dz. cyt., 55.

proste i sprawdzone metody, do których należą modlitwy maryjne jak np. *Magnificat*, czy różaniec, który nazywa duchową bronią przeciw złu i przemocy.²³⁹

Ojciec Święty podkreśla z całą mocą, że zwycięstwo, które pomaga odnieść Maryja, jest pełne i ostateczne, ponieważ polega na osiągnięciu naszego przeznaczenia i szczęścia w Bogu.²⁴⁰

7. d. Pomoc w sprawach doczesnych

Maryja pomaga w sprawach doczesnych osób i narodów. Przez swą macierzyńską obecność napełnia świat swoją radością; powoduje, że tak, jak Ona podczas swej ziemskiej pielgrzymki, tak teraz Jej duchowe dzieci przeżywają radość płynącą z nadziei.²⁴¹ Matka Najświętsza pomaga, ponieważ niesie Chrystusa i prowadzi do Niego.²⁴² Jej opieka uwalnia od lęku i przynosi konkretne rozwiązania nawet w zwykłych sprawach dnia codziennego.²⁴³

Szczególne miejsce wśród spraw polecanych Matce Bożej znajduje ludzkie cierpienie. Benedykt XVI naucza za swoim Poprzednikiem, że Najświętsza Maryja Panna wyjednuje zdrowie duszy i ciała, ale także pomaga włączyć wielorakie bóle i utrapienia w życie wiary i czynić dobro przez cierpienie, a także czynić dobro tym, którzy cierpią.²⁴⁴ Ufne poddanie się Matce Bożej uzdalnia do włączenia własnego cierpienia w ofiarę Chrystusa, a więc do osiągnięcia dobra nie tylko doczesnego.²⁴⁵

Ojciec Święty wzywa Matkę Najświętszą również jako Królową Pokoju.²⁴⁶ Zauważa Jej rolę wspierania troski o ład społeczno-polityczny i budowanie „lepszego świata”. Odnosi to jednak do podstaw duchowych takiego zaangażowania, a więc do chrześcijańskiej wiary i nadziei.²⁴⁷

* * *

Ze względu na duszpasterski charakter przemówień Papieża znajdujemy w nich wiele miejsc zawierających zachętę do powierzania się opiece Matki Najświętszej, do zaufania Jej. Pomoc okazywana przez Maryję obejmuje wszystkie obszary życia. Ojciec Święty podkreśla, że jest to wsparcie na drodze wiary, zorientowane zawsze – nawet jeśli dotyczy spraw doczesnych – na osiągnięcie życia wiecznego.

²³⁹ Por. BENEDYKT XVI, *Homily ...*, 14 May 2009, art. cyt.; *Homily ...*, 19 October 2008, art. cyt.

²⁴⁰ Por. tenże, *Mass ...*, 15 August 2006, art. cyt.; *Address ...*, 8 December 2010, art. cyt.

²⁴¹ Por. tenże, *Holy ...*, 13 May 2010, art. cyt.

²⁴² Por. tenże, *Prayer ...*, 6 September 2009, art. cyt.

²⁴³ Por. tenże, *Homage ...*, 8 December 2008, art. cyt.

²⁴⁴ Por. JAN PAWEŁ II, *Salvifici doloris*, 30; tenże, *Żywot ...*, dz. cyt., 30; BENEDYKT XVI, *Mémoire ...*, 11 février 2010, art. cyt.

²⁴⁵ Por. tenże, *Botschaft ...*, 11. Januar 2008, art. cyt.

²⁴⁶ Por. tenże, *Prayer ...*, 6 September 2009, art. cyt.

²⁴⁷ Por. tamże, tenże, *Homily ...*, 4 October 2012, art. cyt.

8. Duchowość maryjna

Ojciec Święty Benedykt XVI przypomina o potrzebie i znaczeniu kultu maryjnego zgodnie z nauką Soboru Watykańskiego II, który mówi, że wierni powinni czcić Bożą Rodzicielkę, a zasady tego kultu wyznaczają Jej własne słowa wypowiedziane w *Magnificat* (por. KK 52, 66). Obecny Papież wyjaśnia zatem, że sławimy samego Boga, czcząc bogactwo Jego piękna, dobroci i miłosierdzia, jakie okazuje w swoich świętych. Wielbiąc Matkę Najświętszą, Kościół nie dodaje nic nowego do Ewangelii, przeciwnie, jest to kult inspirowany Pismem Świętym i głęboko w nim osadzony.²⁴⁸

W swoich przemówieniach Benedykt XVI podkreśla rolę sanktuariów maryjnych w umacnianiu wiary. Wskazuje na *via pulchritudinis* jako na cenną i świadczącą o dojrzałości chrześcijańskiej formie duchowości maryjnej. Wśród zasadniczych cech tej duchowości wymienia: życie zgodne ze słowem Chrystusa, zdanie się na bogactwo miłości Boga i docenienie bezinteresowności miłowania.²⁴⁹

Podsumowanie

Bogata myśl mariologiczna Benedykta XVI odzwierciedla nauczanie Kościoła zawarte w Katechizmie Kościoła Katolickiego i dokumentach Soboru Watykańskiego II. Ojciec Święty szczególnie podkreśla wyjątkowe i niepowtarzalne zjednoczenie Maryi z Chrystusem i całą Trójcą Świętą, które stało się podstawą Jej przywilejów. Zwraca też uwagę, że w Osobie Matki Bożej łaska spotkała się z odpowiednią reakcją. Maryja współdziałała w dziele zbawczym Syna i dzięki temu Jej przywileje są stale udzielającym się dobrem.

Na temat przywilejów Matki Najświętszej i Jej doskonałego współdziałania z Bogiem mówią obaj ostatni Papieże. W nauczaniu Jana Pawła II jako rys charakterystyczny jawi się szczególnie nacisk na macierzyństwo Maryi względem Kościoła, macierzyństwo, które wynika z Jej więzi z Synem. Benedykt XVI natomiast ukazuje Matkę Najświętszą przede wszystkim jako wzór wiary. Rozwija temat kontemplacji słowa Boga i udzielonej Mu świadomej odpowiedzi wiary. Również Jan Paweł II przypomina, że Maryja słuchała słowa Bożego.²⁵⁰ W odniesieniu do Benedykta XVI można jednak powiedzieć, że idea słuchania słowa Bożego i wierność temu słowu staje się osią nauczania o Matce Zbawiciela. W Jego przemówieniach możemy również często zobaczyć Maryję jako osobowy znak Boga, znak Jego obecności i ostatecznego zwycięstwa, który stanowi motyw i siłę nadziei.

---

²⁴⁸ Por. tenże, *Mass ...*, 15 August 2006, art. cyt.

²⁴⁹ Por. tenże, *Homilia ...*, 15 września 2008, art. cyt.

²⁵⁰ Por. bł. JAN PAWEŁ II, *Żywoł...*, dz. cyt., 46.

“BLESSED WHO HAS BELIEVED”

LEADING IDEAS OF BENEDICT XVI’S MARIOLOGY

Summary

Fast eight years of Pope Benedict XVI’s pontificate provides us with actual richness of teaching on many subjects. Among these Mariology plays a significant role and reveals the specific of Pope prediction priorities.

Mother of God, her Person and first of all virginal maternity is the gate of our faith. Only one, who acknowledges her virginal maternity can fully profess the divinity of Christ. The Pope Benedict XVI constantly mentions that, but concentrates mainly on another aspect; on the faith of Mary that is the source and strength of the Church’s faith and an example to be followed. In the Holy Father’s teaching are to be found many fades concerning Our Lady’s obedience to the word of God and her personal closeness to God. Exclusive union of the Virgin Most Holy with Christ her Son and with the Holy Trinity results in her privileges. Thanks to that union she receives the title Help of the Faithful.

The Holy Father underlines her unique role as Mother of God. He also points to Mary as model of the Church and example of faith which could be followed. Her devout listening and fidelity to the word of God seems to become the centre of the Pope Benedict’s Mariology.

The faith of Mary is the root of her multiple virtues, within which humility, hope and goodness are most often mentioned. Although Mother of God’s holiness makes her eminent and unique among saints, the Holy Father points to her as an example of life, taking into account her growing in faith and hopeful belief in the word of God, in which she remained steady even under the Cross of her Son.

The Pope appreciates the meaning of Marian sanctuaries as *locus theologicus* and places where the Church gathers around Mother of God to worship with her like in the very beginning in the Cenacle, waiting for Paraclete.